

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	30002 Стоматологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	221 Стоматологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	30002
Назва ОП	Стоматологія
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Савичук Наталія Олегівна, Басіста Анастасія Степанівна, Удод Олександр Анатолійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	16.02.2022 р. – 18.02.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_doctor_dentistry_self-esteem.pdf
Програма візиту експертної групи	https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/sumdu_doctor_dentistry_visit-program.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Під час експертизи ОП Стоматологія, яка була проведена у дистанційному форматі, з боку ЗВО було повною мірою забезпечено режим максимального сприяння та доступ до всіх необхідних для повноцінної роботи експертної групи інформаційних ресурсів та матеріалів. Робота ЕГ за сприяння ЗВО була вибудована коректно, без будь-яких перешкод. ОП Стоматологія розроблена, відповідно до місії та стратегії СумДУ, має чітко сформульовані цілі, які повною мірою відповідають статуту та Стратегічному плану розвитку СумДУ. Цілі ОП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням сучасних тенденцій розвитку стоматології, вимог ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду відповідних ОП вітчизняних та іноземних ЗВО, рекомендацій міжнародних організацій. ОП містить всі необхідні складові, вона чітко структурована, дозволяє досягти ПРН, її зміст відповідає науковим інтересам здобувачів та предметній області спеціальності. Освітні компоненти становлять послідовну та логічно побудовану систему для забезпечення наступної професійної діяльності здобувачів, використовуються інноваційні форми і методи навчання. ОП Стоматологія у СумДУ, на думку ЕГ, відрізняє низка інноваційних та взірцевих практик. За відсутності затвердженого МОН стандарту в університеті був розроблений Тимчасовий стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія, який відповідає вимогам НРК. П'ятирівнева система забезпечення якості освіти в СумДУ створює унікальну політику забезпечення якості в освітній діяльності, яка сформована, відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. В університеті потужна науково-дослідна інфраструктура, розгалужена система фінансування, у тому числі державного та грантового, один з кращих електронних репозитаріїв України. Унікальною та інноваційною є система Особистого електронного кабінету, що використовується усіма учасниками освітнього процесу. Культура якості та інституційної академічної доброчесності сформовані на високому рівні, усі учасники освітнього процесу засвідчили зобов'язання дотримуватися норм Кодексу академічної доброчесності підписанням Декларації в Особистих електронних кабінетах. Інноваційної особливості ОП надає висока міжнародна активність викладачів циклу загальної підготовки. Ефективно працює Експертна рада роботодавців, створена взірцева модель співпраці ОП з роботодавцями, що підкреслює її важливий регіональний контекст. За результатами аналізу, ОП демонструє «загалом відповідність» за Критеріями 2, 3, 4, 6, 8, 10 та «повну відповідність» за Критеріями 1, 5, 7, 9. Виявлені недоліки не є суттєвими, не носять системного характеру та можуть бути виправлені.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

У СумДУ наявні усі нормативні документи для ефективного функціонування ОП Стоматологія, яка щороку оновлюється за участі усіх стейкхолдерів. Інформація про ОП та її компоненти розміщена у вільному доступі на офіційному веб-сайті університету і сайті кафедри. Правила прийому враховують особливості спеціальності, є чіткими і зрозумілими. Вступники обирають науковий напрямок шляхом надання попередньої дослідницької пропозиції. ОП забезпечує вільний вибір дисциплін з урахуванням інтересів здобувачів, у тому числі з інших ОП і рівнів освіти, формування індивідуальної освітньої траєкторії, дотримання принципів академічної свободи і навчання через дослідження. Запроваджена система Особистих електронних кабінетів. Існує успішний досвід визнання результатів навчання у неформальній освіті, реалізується перша на ОП програма міжнародної академічної мобільності в університеті м. Умео (Швеція). Форми контрольних заходів і критеріїв оцінювання є чіткими і зрозумілими. На 3-му і 4-му роках навчання окремо оцінюється наукова складова. У СумДУ створена група сприяння академічній доброчесності, введена вибіркова дисципліна Дослідницька доброчесність. Академічна та професійна кваліфікація викладачів ОП відповідає цілям та ПРН. Процедури конкурсного відбору є прозорими та об'єктивними. Викладачі циклу загальної підготовки ОП є експертами європейського та національного рівня, проходять стажування у країнах ЄС та США, беруть участь у грантових програмах, міжнародних проєктах, у тому числі щодо дотримання академічної доброчесності за програмою Erasmus+ і за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти. Створений Центр розвитку кадрового потенціалу, який пропонує більше 30 програм підвищення кваліфікації та індивідуальний підбір курсів. Через Особистий електронний кабінет проводяться онлайн-опитування НПП щодо підвищення кваліфікації та роботодавців щодо якості ОП. За результатами онлайн-опитування здобувачів щорічно формується рейтинг викладачів з преміюванням кращих. Розроблена система матеріального заохочення здобувачів та НПП, у тому числі через власний субрахунок кафедр. ОП взірцево співпрацює з роботодавцями у всіх сферах її функціонування, що має важливий регіональний контекст. Здобувачі ОП працюють у лікувальних закладах, беруть участь у госпрозрахункових НДР кафедри стоматології, їм гарантовано працевлаштування. Гостьові лекції на ОП читали запрошені іноземні лектори. Матеріально-технічне забезпечення наукових досліджень у СумДУ знаходиться на високому рівні. НПП та здобувачі мають вільний і безкоштовний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів. Створені коворкінг-простір для здобувачів, проєкт «Університет дружній до сім'ї», Гендерний ресурсний центр. Високий рівень забезпечення інклюзивності освіти. Для вирішення конфліктних ситуацій існує добре відома здобувачам чітка і зрозуміла процедура. ОП Стоматологія СумДУ була обговорена на засіданні підкомісії 221 Стоматологія Науково-методичної комісії МОН.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

З точки зору ЕГ, значні науково-дослідні потужності ЗВО використовуються для реалізації ОП Стоматологія не зовсім повною мірою. З метою удосконалення ОП доцільно передбачити більш широке залучення щодо

виконання досліджень науково-дослідної інфраструктури ЗВО, для чого використовувати практику призначення другого наукового керівника, що дозволить отримати інноваційні результати та підвищити публікаційну активність наукових керівників та здобувачів. Рівень реалізації міжнародної академічної мобільності на ОНП, активність викладачів дисциплін циклу професійної підготовки, наукових керівників та здобувачів щодо участі у міжнародних наукових проєктах та грантових програмах і відносно стажування в іноземних ЗВО за освітніми та науковими програмами є недостатньо високими. Рекомендовано удосконалення ОНП шляхом підвищення рівня її інтернаціоналізації за рахунок залучення викладачів циклу професійної підготовки, наукових керівників та здобувачів до міжнародних проєктів та заходів, грантових програм. ЕГ рекомендує розглянути можливості більш систематичного запрошення на ОНП іноземних лекторів, а також призначення другим науковим керівником саме науковців з іноземних ЗВО. У зв'язку зі збільшенням кількості здобувачів, рекомендовано розширити клінічну базу кафедри та розглянути перспективи щодо укладання Університетською клінікою СумДУ договору з Національною службою здоров'я України, що дасть змогу надавати безкоштовну базову стоматологічну допомогу і працювати в системі e-health. Оскільки в бібліотеці університету перевірка академічних текстів на плагіат є платною, ЕГ вважає за доцільне рекомендувати створити можливості безкоштовного надання такої послуги для здобувачів. Що стосується інформації про правила та обсяг прийому на ОНП Стоматологія, то бажано було б додатково до таких відомостей на сайті Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації розмістити актуальну інформацію для вступників і на сайті кафедри стоматології. Зважаючи на стратегію інтернаціоналізації в ЗВО та ОНП в тому числі, надані рекомендації щодо оформлення сайту кафедри стоматології англійською мовою. ЕГ рекомендує також розширити практику публікації результатів досліджень наукових керівників та здобувачів у фахових наукометричних виданнях.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОНП Стоматологія розроблена, відповідно до місії та стратегії Сумського державного університету, має чітко сформульовані цілі навчання, які полягають у підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати комплексні науково-прикладні задачі та/або проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності в сфері стоматології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та здобуття нових цілісних знань, навичок та вмінь. Зазначені цілі повною мірою відповідають статуту університету (<http://surl.li/ffrg>), Стратегічному плану розвитку Сумського державного університету на 2020-2026 роки (<http://surl.li/ffdh>), Стратегії інтернаціоналізації Сумського державного університету на 2019-2025 роки (<http://surl.li/ffde>), Тимчасовому стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія (<http://surl.li/bfvft>). У Стратегічному плані розвитку СумДУ на 2020-2026 роки (<http://surl.li/ffdh>) місія університету визначається, як максимізація задоволеності ціннісних очікувань усіх категорій стейкхолдерів університету шляхом забезпечення беззаперечної конкурентної переваги послуг, що надаються, їх адаптивності під потреби сучасного світу, що стрімко змінюються, та бездоганної якості. ОНП Стоматологія стосуються відповідні положення, які торкаються провадження освітньої діяльності на рівні, що забезпечує підготовку високоосвіченої інтелектуальної еліти суспільства та реалізує тезу «університет – це індустрія талантів»; забезпечення високих вимог ринку праці фахівцями нової формації, здатними працювати в умовах швидкозмінного, багатофункціонального середовища; генерації нового знання через масштабну, мультидисциплінарну наукову діяльність; підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів, що мають компетенції, загальноприйняті у світовому науково-освітньому просторі; одночасної реалізації відповідних функцій інноваційного розвитку на регіональному, національному та глобальному рівнях тощо. Ліцензійний набір на ОНП регламентований Наказом МОН України №90-л від 29.01.2018 р. (<https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/licenzuvannya/protokoli-zasidan-licenzijnoyi-komisiyi-rishennya-mon/2018-licenzuvannya>) та складає 20 осіб. Станом на 01.10.2021 р. на ОНП навчалося 11 аспірантів, з яких 7 заочною денною формою, 4 заочною вечірньою формою. Деяка неузгодженість інформації у відомостях про самооцінювання щодо контингенту здобувачів вищої освіти на даній ОНП може бути пояснена технічною помилкою.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі та програмні результати навчання за ОНП Стоматологія були визначені за безпосередньої участі та з урахуванням думок та вимог усіх заінтересованих у функціонуванні ефективної ОНП сторін. До складу РПГ входять науково-педагогічні працівники (проф. Лахтін Ю. В., доц. Москаленко П. О., к. мед. н. Галич Л. В., к. мед. н. Циганок О. В., доц. Кузенко Є. В.), представник Експертної ради роботодавців (к. мед. н. Савченко В. В.) та здобувачі вищої освіти (Білоконський В. В. та Трофименко В. Ю.) (<https://op.sumdu.edu.ua/#/>). ОНП Стоматологія у Сумському державному університеті була розроблена та затверджена у 2018 році. З того часу кожного року ОНП оновлювалася. Обговорення думок та пропозицій викладачів щодо формування цілей ОНП та ПРН відбувалося на методичних засіданнях кафедри стоматології, зокрема, відносно оновленої у 2021 році ОНП (протокол №7 від 23.04.2021 р., протокол №9 від 23.06.2021 р.) (додаток 11). Пропозиції щодо оновлення ОНП розглядалися на засіданнях РПГ (протокол №4 від 26.04.2021 р., протокол №5 від 23.06.2021 р.), Ради з якості Навчально-наукового медичного інституту (протокол №13 від 24.06.2021 р.) та Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ (протокол №1 від 28.08.2021 р.) (додаток 11). У формулюванні цілей та програмних результатів навчання ОНП були враховані пропозиції роботодавців, які обговорювали їх на засіданні Експертної ради роботодавців (<http://surl.li/oucs>), створений у 2017 році та оновлений за складом, відповідно до наказу №0195-І від 24.02.2020 р., (протокол №13 від 24.06.2021 р.) (додаток 11), внаслідок чого до відповідного переліку було додано ПРН «Планувати дослідження та проводити його, відповідно до принципів біоетики, належної клінічної практики (GMP)». Потреби здобувачів вищої освіти враховуються за рахунок їх пропозицій та зауважень під час онлайн-обговорення (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1800>), за результатами опитування аспірантів щодо загальної оцінки ОНП, задоволеності переліком ОК та вільним доступом до їх вибору (додаток 5), а також за підсумками обговорення на засіданні Ради з якості НН МІ, серед членів якої є представники студентського самоврядування. Свої думки викладали зовнішні рецензенти з Полтавського державного медичного університету (проф. Ткаченко І. М.) та Харківської медичної академії післядипломної освіти (проф. Куцевляк В. Ф.), а також представник спільноти роботодавців (завідувач відділення КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради, к. мед. н. Сміянов Ю. В.). Під час зустрічі 5 з роботодавцями було окремо наголошено про високий рівень заінтересованості представників цієї групи стейкхолдерів, підкреслено їх постійну участь в оновленні змісту ОНП, цілей та ПРН та увагу до підвищення конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти, відповідно до перманентно зростаючих вимог ринку праці. Останнє оновлення ОНП Стоматологія було затверджено рішенням Вченої ради СумДУ (протокол №1 від 30.08.2021 р.).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та програмні результати навчання на ОНП визначаються з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спеціальності Стоматологія, вимог ринку праці, а також галузевого та регіонального контексту. Сучасний вектор розвитку високотехнологічної спеціальності Стоматологія спрямований на розробку та впровадження інноваційних методів діагностики та лікування захворювань, інформатизацію та комп'ютеризацію, що вимагає підготовки професійно компетентних та конкурентоспроможних фахівців. Високий рівень професійної, наукової та педагогічної підготовки аспірантів, які навчаються на даній ОНП, був відзначений на зустрічах 2 і 5 з академічним персоналом та роботодавцями. Гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. та директор НН МІ, проф. Лобода А. М. підкреслили важливість ОНП для підготовки майбутніх НПП, в яких є потреба для кафедри стоматології, а роботодавці, зокрема, директор КНП «Обласна клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської обласної ради, к. мед. н. Савченко В. В. та директор КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради Сметанін М. О. наголосили на необхідності залучення здобувачів до клінічної роботи у закладах охорони здоров'я, зазначивши відповідність їх підготовки викликам сучасного ринку праці. Здобувачі виконують лікувально-консультативну роботу в університетській клініці, КНП та приватних лікувальних закладах, про що свідчать наявні договори (<http://surl.li/bdzpo>, <https://tm.document.sumdu.edu.ua/>). Про відповідність сучасним тенденціям розвитку стоматології свідчать також назви дисертаційних робіт здобувачів та НДР кафедри стоматології (додаток 6). Цілі та ПРН ОНП Стоматологія СумДУ враховують регіональний контекст. В області зростає поширеність стоматологічних захворювань, особливо у дитячого населення, тому підготовка високопрофесійних фахівців набуває важливого регіонального значення. Кафедра стоматології виконує роботи за госпрозрахунковими угодами (додаток 15). У визначенні цілей та ПРН ОНП врахований, за словами гаранта, проф. Лахтіна Ю. В., досвід відповідних ОНП НУОЗ України імені П. Л. Шупика (до переліку ОК включені Філософія науки, Управління науковими проектами, Англійська мова академічного спрямування), Дніпровського ДМУ (до переліку компетентностей враховано ЗК02, ЗК03 та ФК04), Вінницького НМУ ім. М. І. Пирогова (до переліку компетентностей враховано ЗК04, ФК02). Що стосується іноземних ЗВО, то з досвіду Bar-Ilan University (Ізраїль) враховано обрання здобувачем вибіркових дисциплін за напрямком наукового дослідження, з досвіду університету м. Умео (Швеція) враховано формулювання принципів набуття здобувачами фахових компетентностей. Під час визначення цілей та ПРН ОНП орієнтувалися також на рекомендації Асоціації ORPHEUS щодо стандарту PhD-освіти та стандарти інших міжнародних освітніх асоціацій. За словами гаранта, проф. Лахтіна Ю. В., ОНП Стоматологія СумДУ була представлена ним, як членом підкомісії 221 Стоматологія Науково-методичної комісії МОН, для обговорення на засіданні цієї підкомісії.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Затверджений стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 221 Стоматологія відсутній. Натомість, у СумДУ був розроблений Тимчасовий стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія (<http://surl.li/bfvft>), який відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій (<https://zakon.rada.gov.ua/go/1341-2011-%D0%BF>), при цьому використовували Матрицю відповідності компетентностей та дескрипторів НРК, щоб забезпечити зв'язок певних компетентностей ОНП Стоматологія з класифікацією компетентностей восьмого рівня НРК. Визначені ОНП програмні результати навчання враховують ПРН зі спеціальності, зокрема, ПРН03, ПРН07, які забезпечуються ОК8, ОК9, та ПРН за ОП, а саме, ПРН01, ПРН02, ПРН04, ПРН05, ПРН06, які відповідають ОК1, ОК2, ОК3, ОК4, ОК5, ОК6, ОК7. У силабусах навчальних дисциплін узгоджуються результати навчання за цією дисципліною з програмними компетентностями, результатами і методами навчання, а також методами викладання (<https://op.sumdu.edu.ua/#/>). Методи навчання та викладання відповідають результатам навчання за певним ОК та результату навчання за ОП. Наявність розробленого у СумДУ Тимчасового стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія (<http://surl.li/bfvft>) за відсутності затвердженого стандарту ЄГ вважає позитивною практикою.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОНП Стоматологія у СумДУ розроблена у 2018 році та кожного року оновлюється за безпосередньої участі усіх стейкхолдерів, що є позитивною практикою. У визначенні цілей та ПРН ОНП врахований досвід відповідних ОНП низки вітчизняних та іноземних ЗВО, а також рекомендацій міжнародних організацій це ЄГ розцінює, як сильну сторону. ОНП відповідає сучасним тенденціям розвитку стоматології, про що свідчать назви дисертаційних робіт здобувачів та НДР кафедри стоматології. Цілі та ПРН ОНП Стоматологія СумДУ враховують регіональний контекст. ЄГ констатує високий рівень заінтересованості роботодавців у функціонуванні ефективної ОНП, їх постійну участь в оновленні змісту ОНП, цілей та ПРН і увагу до підвищення конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти, відповідно до вимог ринку праці. ЄГ визнає співпрацю ОНП та роботодавців взірцевою практикою. Кафедра стоматології за участі здобувачів ОНП виконує НДР за госпрозрахунковими угодами, що є позитивною практикою. ОНП Стоматологія СумДУ була представлена для обговорення на засіданні підкомісії 221 Стоматологія Науково-методичної комісії МОН. За відсутності затвердженого МОН стандарту в університеті був розроблений Тимчасовий стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія, який відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій, що ЄГ визнає інноваційною практикою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Зауваження відносно реалізації ОНП за Критерієм 1 відсутні.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

У СумДУ ефективно функціонує ОНП Стоматологія, яка враховує досвід ОНП вітчизняних та іноземних ЗВО, регіональний контекст, відповідає сучасним тенденціям розвитку стоматології, що ЄГ вважає є позитивними практиками. Позитивною є також практика залучення здобувачів до виконання НДР за госпрозрахунковими угодами. Високий рівень співпраці ОНП та роботодавців ЄГ визнає взірцевою практикою. Розроблений у СумДУ Тимчасовий стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія ЄГ розцінює, як інноваційну практику. Враховуючи взірцеву та інноваційну практику, а також наведені позитивні практики, ЄГ визнає, що освітня програма та освітня діяльність за даною ОНП повною мірою відповідають вимогам у контексті Критерію 1 та мають взірцевий та інноваційний характер.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої програми складає 60 кредитів ЄКТС, в тому числі 45 кредитів забезпечують викладання нормативних дисциплін, а 15 кредитів – дисциплін за вибором (25% від загального обсягу) (sumdu.edu.ua). Цикл загальної підготовки включають такі навчальні дисципліни, як Філософія науки (5 кредитів), Культура наукової української мови (3 кредити), Методологія та методи наукових досліджень (4 кредити), Інноваційна педагогічна діяльність (3 кредити), Управління науковими проектами (4 кредити), Методика підготовки наукових праць (4 кредити), Англійська мова академічного спрямування (6 кредитів). Цикл професійної підготовки включають дисципліни Актуальні питання оперативної та відновлювальної стоматології (6 кредитів) та Сучасні аспекти консервативної стоматології (6 кредитів). Цикл практичної підготовки включає дисципліну Педагогічна практика за професійним спрямуванням (4 кредити), що запроваджений у 2019 році. Вибіркова складова представлена каталогом вибіркових дисциплін загальної підготовки загальним обсягом 5 кредитів (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/elective-educational-components-general-training/>), циклу фахової підготовки – 10 кредитів (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/selective-educational-components-professional-training/>). Структурно-логічна схема ОНП Стоматологія містить послідовність викладання окремих дисциплін. Результати опитування аспірантів на питання «Чи вважаєте Ви, що зміст освітньо-наукової програми відповідає вашим науковим інтересам та забезпечує повноцінну підготовку до дослідницької діяльності?» підтвердили, що всі аспіранти, які брали участь в опитуванні, надали позитивну оцінку змістовної складової ОНП Стоматологія в частині відповідності їх науковим інтересам та сприяння підготовці до дослідницької діяльності (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП Стоматологія чітко структурований за роками навчання, послідовність викладання дисциплін зрозуміла (<https://op.sumdu.edu.ua/#/component/1883>). Логічний взаємозв'язок освітніх компонентів ОНП Стоматологія відображений у змісті ОНП. Каталог нормативних дисциплін загальної підготовки Філософія науки (5 кредитів), Культура наукової української мови (3 кредити), Методологія та методи наукових досліджень (4 кредити), Інноваційна педагогічна діяльність (3 кредити), Управління науковими проектами (4 кредити), Методика підготовки наукових праць (4 кредити), Англійська мова академічного спрямування (6 кредитів) є повним та гармонійно доповнюється каталогом дисциплін вільного вибору за цими напрямками. Зазначена модель ОНП дозволяє забезпечити досягнення виконання ПРН та оволодіння відповідними компетентностями, в тому числі soft skills; гармонізувати освітню та наукову складову ОНП шляхом оволодіння компетентностями, спрямованими на організацію наукового пошуку та формування гіпотези наукового дослідження, розробки та реалізації наукових проєктів; формування банку даних результатів наукових досліджень та їх статистичного опрацювання; реалізації експериментальних фрагментів досліджень з дотриманням принципів біоетики; участі в академічній мобільності та вільному науковому спілкуванню з колегами з інших країн. У якості дисциплін вільного вибору аспіранти можуть використовувати модулі/навчальні цикли інших рівнів вищої освіти та заходи неформальної освіти, якщо їх вивчення обґрунтоване індивідуальним планом аспіранта. Цикл професійної підготовки включає нормативні дисципліни Актуальні питання оперативної та відновлювальної стоматології (6 кредитів) та Сучасні аспекти консервативної стоматології (6 кредитів) і гармонійно доповнюється каталогом дисциплін за вибором професійного спрямування, що дозволяє аспіранту поглиблено вивчити та оволодіти методиками діагностики та лікування за напрямком наукових досліджень. Цикл нормативної дисципліни Інноваційна педагогічна діяльність (3 кредити) та цикл практичної підготовки, що включає дисципліну Педагогічна практика за професійним спрямуванням (4 кредити), сприяють формуванню навичок викладацької майстерності і є особливо важливими для тих випускників, які планують в подальшому кар'єру науково-педагогічних працівників. Оволодіння освітньою складовою ОНП Стоматологія за графіком організації освітнього процесу відбувається впродовж 1-го та 2-го років аспірантури. На 3-му та 4-му роках передбачене поглиблене виконання наукової складової індивідуального плану аспіранта – набір клінічного матеріалу, статистичне опрацювання, підготовка наукових текстів для формування наукових публікацій та розділів дисертаційного дослідження. Формування ПРН1–ПРН7 забезпечує оволодіння компетентностями ОК1–ОК10. Зміст ОНП чітко структурований та передбачає логічну послідовність викладання дисциплін та гармонійне поєднання освітньої та наукової складових, що в сукупності дозволяє досягти заявлених цілей та ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

За змістом ОНП Стоматологія відповідає предметній області галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 221 Стоматологія, вона не є міждисциплінарною. Обсяг навчальної складової ОНП є достатнім і дозволяє аспірантам досягти програмних результатів навчання. Вивчення обов'язкових (45 кредитів) та вибіркових дисциплін (15 кредитів) дозволяє оволодіти загальними та фаховими компетентностями і ефективно здійснювати професійну, дослідницьку та педагогічну діяльність в галузі Стоматологія. ОНП є оригінальною та має свої особливості, що дозволяє аспіранту реалізувати набуті компетентності для планування, організації та проведення клініко-експериментального дослідження в спеціальності Стоматологія. На ОНП передбачена академічна мобільність, за рахунок якої аспіранти Савченко Д., Хотєєв Є. та Ажар А. під час проведення експертизи виконували частину освітньої складової та наукових досліджень у Швеції (додаток 2), що було підтверджено особисто цими аспірантами у ході відеозустрічі 3. Оволодіння ОНП передбачає оволодіння програмними компетентностями (11 загальними та 4

фаховими). Програмні результати навчання (17) передбачають можливість виявлення важливих проблем в предметній області Стоматологія, формулювання наукової гіпотези, мети і завдань наукового дослідження, формування його дизайну з плануванням клінічних та експериментальних фрагментів, статистичний аналіз результатів та формування наукових текстів з дотриманням академічної доброчесності, що сприяє гармонізації наукової та навчальної складових ОНП. Звіт за результатами оцінки задоволеності аспірантами для вивчення оцінки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня щодо якості змісту та реалізації освітньо-наукової програми Стоматологія виявив переважно повну задоволеність здобувачів вищої освіти (мета опитування: вивчення оцінки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня щодо якості змісту та реалізації освітньо-наукової програми Стоматологія (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>)).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Структура ОНП Стоматологія передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, а практика реалізації цієї програми підтверджує ефективне використання цієї можливості (додаток 1). Обрання дисциплін вільного вибору загального та професійного спрямування здійснюється аспірантами з урахуванням їх освітніх та дослідницьких потреб та інтересів (додаток 4). Процедура вибору передбачає вільний доступ аспірантів до обрання дисциплін. Каталог дисциплін за вибором та силабуси представлені на офіційному сайті ЗВО для попереднього ознайомлення (Каталог вибірових дисциплін - Medical Institute of Sumy State University Медичний інститут Сумського державного університету, Медицинский институт СумГУ (sumdu.edu.ua)). Процедура запису на вибірові дисципліни виконується через Особистий електронний кабінет аспіранта шляхом заповнення електронної форми. Вибір дисциплін відбувається, згідно з вимогами Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті (<https://normative.sumdu.edu.ua>). Під час зустрічі з зі здобувачами вищої освіти аспіранти 1-го року навчання Савченко Д. та Хотєєв Є. підтвердили, що вони здійснювали вибір дисциплін в особистому кабінеті з урахування власних наукових та освітніх потреб. У ЗВО можливе застосування індивідуальної форми навчання та індивідуального графіку навчання, згідно з вимогами Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Сумському державному університеті (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Індивідуальна форма навчання застосовується для аспірантів, які беруть участь у програмах академічної мобільності та стажування; суміщають навчання з роботою за спеціальністю; для вагітних жінок чи тих, хто має дитину (дітей) віком до трьох років, перебуває у відпустці з догляду за дитиною або виховує дитину з особливими потребами тощо. Переведення на індивідуальний графік здійснюється за погодженням із заступником директора (декана) з навчально-організаційної роботи. За ОНП Стоматологія є приклади застосування такої практики ([blob:https://office.naqa.gov.ua/afd2fcd6-d0eb-449c-bc50-9267dc349afd](https://office.naqa.gov.ua/afd2fcd6-d0eb-449c-bc50-9267dc349afd)). Існує можливість використовувати інші цикли/модулі та дисципліни за вибором, запроваджена практика їх зарахування, відповідно до Положення про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти Сумського державного університету, отриманих у неформальній освіті (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Результати анкетування аспірантів щодо задоволеності підтверджують 100 % задоволеності респондентів ОНП Стоматологія процедурою формування індивідуальної освітньої траєкторії (додаток 5). (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>)).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП Стоматологія забезпечує набуття загальних компетентностей для подальшої професійної діяльності в якості наукового, педагогічного чи науково-педагогічного працівника та фахівця стоматологічної галузі. Навчальні дисципліни Філософія науки (5 кредитів), Культура наукової української мови (3 кредити), Методологія та методи наукових досліджень (4 кредити), Інноваційна педагогічна діяльність (3 кредити), Управління науковими проектами (4 кредити), Методика підготовки наукових праць (4 кредити), Англійська мова академічного спрямування (6 кредитів) дозволяють оволодіти всіма компетентностями, достатніми для подальшого професійного виконання науково-дослідної роботи. Цикл практичної підготовки включає дисципліну Педагогічна практика за професійним спрямуванням (4 кредити), що забезпечує формування компетентностей, необхідних для викладацької діяльності. Цикл професійної підготовки включає дисципліни Актуальні питання оперативної та відновлювальної стоматології (6 кредитів) та Сучасні аспекти консервативної стоматології (6 кредитів) дозволяють підготувати лікаря-дослідника у сфері стоматології. Вибіркові складові сприяють поглибленню отриманих знань та навичок та набуття soft skills (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/elective-educational-components-general-training>, <https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/selective-educational-components-professional-training/>). Аспіранти, які навчаються за ОНП Стоматологія, мають повний доступ до науково-дослідних та інформаційних ресурсів ЗВО, в першу чергу, таких, що функціонують у Навчально-науковому медичному інституті Сумського державного університету (Центр колективного користування науковим обладнанням, центр патогістологічних та патоморфологічних досліджень, генетичного центр, центр нанотехнологій та наноматеріалів, україно-шведський дослідницький центр тощо). Для виконання наукової складової індивідуального плану аспіранти цієї ОНП використовують мікробіологічні та біохімічні методи дослідження. Результати опитування аспірантів свідчать, що всі аспіранти задоволені ефективністю підтримки

реалізації ОНП Стоматологія в частині лабораторного, клінічного, студійного або іншого фізичного обладнання; 50 % опитаних повністю задовольняє доступ та можливості використання лабораторного, клінічного або іншого обладнання, 50 % – частково задовольняє (додаток 5).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Оволодіння soft skills забезпечується під час вивчення обов'язкових дисциплін Культура наукової української мови (3 кредити), Англійська мова академічного спрямування (6 кредитів) та вибірових дисциплін Медична психологія та професійне спілкування, Соціальна психологія, Культура Європи та інших. Отримані під час вивчення цих дисциплін навички дозволяють аспірантам вільно спілкуватись у науковому середовищі, в тому числі англійською мовою. Під час зустрічі з аспіранти Білоконський В., Колесніченко М. підтвердили, що у роботі на клінічній базі успішно застосовують навички, отримані під час навчання на ОНП. На цій зустрічі гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. відзначив співпрацю з клінічними базами для практичної реалізації компетентностей, що напрацьовані аспірантами під час оволодіння освітньою складовою ОНП. Аспіранти, які знаходяться на навчанні у Швеції (3 особи), підтвердили корисність такого навчання для оволодіння науковими та освітніми складовими ОНП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Освітня програма не передбачає присвоєння професійної кваліфікації. ЗВО створив та затвердив Тимчасовий стандарт.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОНП 221 Стоматологія складає 60 кредитів ЄКТС (1800 годин). Формами навчання за ОНП є аудиторні заняття (лекції, практичні, лабораторні заняття) та самостійна робота. Навчальним планом передбачена самостійна робота обсягом від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу аспіранта. Вимоги до підготовки робочих програм навчальних дисциплін визначені у Положенні про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті. Викладання нормативних та вибірових складових ОНП відбувається переважно впродовж перших двох років навчання. Результати опитування аспірантів щодо задоволеності обсягом ОНП та її окремими компонентами свідчить, що 100 % аспірантів задоволені змістовною складовою ОНП щодо здатності формування загальних компетентностей. Всі аспіранти вказують на достатність навчальних курсів для успішного виконання дисертаційного дослідження. Аналіз відповідей респондентів, які навчаються на ОНП Стоматологія, на запитання «Як Ви оцінюєте Ваш рівень навчального навантаження?» демонструє, що 75 % респондентів задоволені обсягом навчального навантаження і вважають його помірним. При цьому 25 % здобувачів вищої освіти ОНП Стоматологія відзначили, що рівень навчального навантаження є низьким (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>). Під час зустрічі з аспірантами Білоконський В., Трофіменко В. відзначили, що фактичне навантаження аспірантів відповідає вимогам ОНП та дозволяє поєднувати навчання та виконання дисертаційного дослідження.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Програмою не передбачена дуальна форма освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОНП містить всі необхідні складові для забезпечення підготовки докторів філософії за спеціальністю Стоматологія. ОНП чітко структурована, збалансована стосовно розподілу навчального навантаження за роками навчання, дозволяє досягти програмних результатів навчання і здійснювати наступну професійну діяльність у якості наукового, науково-педагогічного працівника та фахівця стоматологічного профілю. До сильних сторін та позитивних практик ЄГ віднесла наступні. Широкий вибір дисциплін загального та фахового спрямування з урахуванням можливості оволодіння навичками дослідника та soft skills, сформовану позитивну практику вільного

вибору дисциплін з урахуванням наукових та навчальних інтересів аспіранта. Можливість використовувати робочі програми навчальних дисциплін інших спеціальностей та рівнів вищої освіти для задоволення наукових та навчальних потреб аспірантів. Наявність практики використання та перезарахування циклів (курсів) неформальної освіти, що дозволяє аспіранту набути вузькі спеціалізовані фахові навички. Використання практики академічної мобільності аспірантів для оволодіння науковою та навчальною складовими ОНП. Потужний науково-дослідний та науково-організаційний потенціал, що дозволяє виконувати конкурентоспроможні науково-дослідні роботи на сучасному рівні. Розвинена модель співпраці з роботодавцями, що дозволяє постійно актуалізувати професійну складову ОНП та забезпечує доступ аспірантів до клінічних баз.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

З точки зору ЕГ, значні науково-дослідні потужності ЗВО неповною мірою використовуються для реалізації ОНП Стоматологія. Для удосконалення ОНП доцільно на етапі виконання аспірантами наукової складової індивідуального плану передбачати більш широке залучення науково-дослідних потужностей ЗВО для отримання інноваційних результатів, що підлягають опублікуванню у провідних наукометричних фахових виданнях. Рекомендовано також з цією метою більш широко використовувати практику призначення другого наукового керівника.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Наявні сильні сторони ОНП (можливість широкого вибору дисциплін загального та фахового спрямування з урахуванням оволодіння навичками дослідника та soft skills; позитивна практика вільного вибору дисциплін з урахуванням наукових та навчальних інтересів аспіранта; можливість використовувати робочі програми навчальних дисциплін інших спеціальностей та рівнів вищої освіти для задоволення наукових та навчальних потреб аспірантів; наявність практики використання та перезарахування циклів (курсів) неформальної освіти, що дозволяє аспіранту набути вузькі спеціалізовані фахові навички; використання практики академічної мобільності аспірантів для оволодіння науковою та навчальною складовими ОНП; потужний науково-дослідний та науково-організаційний потенціал, що дозволяє виконувати конкурентоспроможні науково-дослідні роботи на сучасному рівні; розвинена модель співпраці з роботодавцями, що дозволяє постійно актуалізувати професійну складову ОНП та забезпечує доступ аспірантів до клінічних баз) та деякі недоліки (неповне використання науково-дослідної бази ЗВО для отримання інноваційних результатів, що підлягають опублікуванню у провідних наукометричних фахових виданнях; недостатнє застосування практики призначення другого наукового керівника), що не є суттєвими щодо освітнього процесу на ОНП у контексті Критерію 2. Визначені від час експертизи факти та їх документальне підтвердження свідчать про загальну відповідність ОНП Стоматологія рівню В за критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОНП Стоматологія оприлюднені на офіційному сайті Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ (<https://vstup.sumdu.edu.ua/vstup-do-aspirantury.html>), вони є чіткими та зрозумілими. Відповідальний секретар приймальної комісії Рой І. О. під час зустрічі 6 зазначив, що уся інформація, розміщена на сайті, відносно переліку та строків надання документів, змісту, процедури та термінів випробувань для вступу до аспірантури постійно та своєчасно оновлюється. У ході зустрічі 3 з аспірантами з'ясовано, що необхідну інформацію щодо вступу вони отримали з офіційного сайту. Правила прийому не містять дискримінаційних положень, вони повною мірою забезпечують вільний доступ до навчання в аспірантурі з урахуванням потреб вступників, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами. Однак на сайті кафедри стоматології у даний час інформацію щодо правил та обсягів прийому на ОНП знайти не вдалося, що, можливо, пояснюється суто технічними проблемами.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОНП Стоматологія враховують особливості даної спеціальності та специфіку здобуття вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні. Для конкурсного відбору до аспірантури приймаються вступники, які здобули ступінь магістра (ОКР спеціаліста) за спеціальністю Стоматологія, при цьому необхідним є наявність сертифікату лікаря-спеціаліста, який свідчить про первинну спеціалізацію та дозволяє самостійно виконувати лікувальну роботу. Згідно з Правилами прийому, передбачено іспит з іноземної мови (<https://surl.li/otmh>), завдання для складання якого передбачають дотримання критеріїв, встановлених для рівнів B2 та B2+, як мінімально прийнятних для вступників на ОНП, та фаховий іспит з спеціальності, який передбачає письмове вирішення тестових завдань, згідно з відповідною Програмою (<https://surl.li/bdwof>). Програма містить основні положення змісту навчальних дисциплін, які мають вивчити та засвоїти здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня та ОКР Спеціаліст за спеціальністю Стоматологія. Крім того, зараховуються додаткові бали за наявність у вступника до аспірантури наукових публікацій, патентів тощо. Під час фокус-групи 6 відповідальний секретар приймальної комісії Рой О. І. пояснив, що вступники до аспірантури попередньо надають письмову дослідницьку пропозицію щодо бажаного напрямку наукових досліджень до Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації (<https://surl.li/odkm>), що розглядається у разі успішного складання вступних випробувань. Це сприяє визначенню майбутнього наукового керівника та забезпечує ефективну наукову співпрацю. Такий підхід ЕГ оцінює, як позитивну практику.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема, під час академічної мобільності, у СумДУ визначаються відповідними нормативними документами, а саме, Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>), Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/skzx>), Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/ffmg>). Правила визнання результатів навчання, викладені у цих документах, є чіткими та повною мірою зрозумілими, вони відповідають Лісабонській конвенції. Перезарахування освітніх компонентів має відбуватися, відповідно до договору про навчання (стажування) за затвердженою програмою академічної мобільності. Здобувач після завершення навчання (стажування) в іншому ЗВО надає до Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ документ, отриманий в іншому ЗВО, згідно з яким, результати навчання за відповідними ОК мають бути перезарахованими. Досвід такого перезарахування на ОНП Стоматологія дотепер відсутній, однак на зустрічі з аспіранти Савченко Д., Хотєєв Є. та Ажар А. повідомили, що у даний час навчаються за програмою міжнародної академічної мобільності в Університеті м. Умео (Швеція), тому невдовзі механізм визнання результатів навчання в інших закладах освіти буде задіяний. Участь у програмі міжнародної академічної мобільності слід визнати позитивною практикою, однак ЕГ зазначає, що це єдина реалізована практика на ОНП Стоматологія у цьому напрямку. У той же час, в університеті при переведенні здобувачів Звягін С. та Ажар А. з ОНП Медицина на ОНП Стоматологія за зазначеним алгоритмом було проведено перезарахування результатів навчання з дисциплін циклу загальної підготовки на підставі наданих документів, про що на зустрічі 6 повідомив начальник Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації Бойко А. О., при цьому вивчення фахових ОК є обов'язковим. Аспірант Звягін С. згодом був відрахований. Аспірантка Ажар А. на зустрічі 3 зі здобувачами підтвердила факт переведення на ОНП Стоматологія та перезарахування результатів навчання.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, визначаються відповідним Положенням про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДУ, отриманих у неформальній освіті (<http://surl.li/ffna>). Після завершення заходу неформальної освіти здобувач надає до Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації освітню декларацію та сертифікат або інший документ для підтвердження своєї участі у такому заході. Далі формується комісія за участі гаранта ОНП, представників РПГ та групи забезпечення спеціальності, яка визначає можливість визнання результатів навчання здобувача за неформальною освітою з урахуванням певних вимог за відповідним ОК та формує рішення, що затверджує керівник Навчально-наукового центру. Інформація вноситься в індивідуальний план здобувача. В якості прикладу наводимо визнання результатів навчання на тематичному удосконаленні «Профілактика стоматологічних захворювань» обсягом 78 годин (2,6 кредиту ЄКТС) аспіранту Трофименку В., якому було перезараховано 0,47 кредиту ЄКТС за темою 3 «Актуальні питання профілактики основних стоматологічних захворювань» ОК9 «Сучасні аспекти консервативної стоматології» (додаток 3). Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, є цілком зрозумілими та чіткими, вони є у вільному доступі на відповідному сайті (<http://surl.li/ffna>), крім того, інформація з цього питання доводиться до відома аспірантів через Особисті електронні кабінети, а також під час зборів та лекцій, що підтвердили аспіранти у ході зустрічі 3.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОНП Стоматологія у СумДУ враховують особливості даної спеціальності та специфіку здобуття вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні. Для конкурсного відбору до аспірантури приймаються вступники, в яких є сертифікати лікаря-спеціаліста, що свідчить про первинну спеціалізацію та дозволяє самостійно виконувати лікувальну роботу. Позитивною практикою є зарахування додаткових балів за наявність у вступників наукових публікацій, патентів тощо. Вступники до аспірантури попередньо надають письмову дослідницьку пропозицію відносно бажаного напрямку наукових досліджень, яка розглядається у разі успішного складання вступних випробувань, що сприяє визначенню напрямку майбутніх досліджень, наукового керівника та забезпечує ефективну наукову співпрацю. Такий підхід, на думку ЕГ, є інноваційною практикою. На ОНП існує успішний досвід визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів, отриманих у неформальній освіті, реалізується перша на ОНП програма міжнародної академічної мобільності, за якою три аспіранти під час роботи ЕГ навчалися в університеті м. Умео (Швеція), з можливістю наступного визнання результатів їх навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

ЕГ визначає недостатньо високий рівень реалізації міжнародної академічної мобільності на ОНП та рекомендує більш активно залучати здобувачів до таких програм. Рекомендовано також додатково до відомостей на сайті ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації розмістити інформацію для вступників на ОНП Стоматологія на сайті кафедри стоматології.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання на ОНП враховують особливості спеціальності Стоматологія. Застосовується інноваційна практика врахування попередньої дослідницької пропозиції вступників щодо вибору напрямку досліджень та наукового керівника. Визначаються результати навчання, отримані у неформальній освіті, реалізується перша на ОНП програма міжнародної академічної мобільності. Однак ЕГ вважає активність щодо міжнародної академічної мобільності здобувачів на ОНП недостатньо високою. Враховуючи заходи ЗВО та ОНП у цьому напрямку, прагнення до удосконалення та рекомендації, ЕГ визнає даний недолік у контексті Критерію 3 несуттєвим, освітня програма та освітня діяльність за цією ОНП, загалом, відповідають даному Критерію.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ОНП містить чіткі вимоги щодо результатів навчання та матрицю відповідності програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньої програми. Програмні компетентності узгоджені з компонентами освітньої програми. ОНП передбачає активне навчання аспіранта, у тому числі навчання через проведення наукових досліджень. На ОНП використовують лекції, семінарські, практичні заняття, групову проектну роботу. Самостійна робота включає можливість ресурсної та консультативної підтримки. Робочі програми навчальних дисциплін забезпечують узгодження результатів навчання за окремою навчальною дисципліною з ПРН та методами навчання. Викладання ОНП передбачає проведення: різних форм лекційних занять - інтерактивних (ОК1, ОК5), проблемних (ОК3, ОК6, ОК8), дискусій (ОК9). Інноваційні підходи до вибору методів навчання включають запровадження на ОНП кейсметодик (ОК2, ОК9), мозкового штурму (ОК5), проектування (ОК2-ОК7), групової роботи (ОК 2, ОК3, ОК7), проблемно-пошукового методу (ОК8, ОК9) (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/>). Широко застосовують дистанційні методи навчання, що регламентується відповідним Положенням про організацію дистанційного навчання (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=f8150d28-d538-e911-99f4-001a4be6d04a&kind=1>). На зустрічі з аспірантка Бабенко А. відзначила ефективність дистанційної форми навчання, що широко використовується впродовж останніх 2-х років, для організації освітнього процесу аспірантів та гармонійного поєднання наукової та освітньої складових індивідуального плану. На зустрічі 2 з НПП, які забезпечують викладання нормативних та вибіркових дисциплін, було зазначено, що викладачі та аспіранти мають високий ступінь академічної свободи для вибору методів навчання, методи навчання переглядаються та оновлюються щорічно з урахуванням пропозицій стейкхолдерів. Під

час зустрічі 2 начальник Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації Бойко А. О. відзначив, що у ЗВО створена система, що дозволяє обрати наукового керівника та напрямок наукових досліджень з урахуванням наукових інтересів аспіранта. Учасники зустрічей підтвердили, що в ЗВО наявне формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів (на основі вибірових дисциплін), відсутні конфлікти, розвинуте наукове партнерство, що сприяє вирішенню наукових проблем в рамках міждисциплінарної взаємодії. Результати анкетування свідчать, що всі аспіранти задоволені процедурою формування індивідуальної освітньої траєкторії, використанням сучасних форм і методів навчання. Під час відеозустрічі з аспіранти відзначили, що повністю ознайомлені зі змістом робочих програм та методами оцінювання. ЕГ відзначає, що у ЗВО всім учасникам освітнього процесу своєчасно і в повному обсязі надається необхідна інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація про цілей, змісту, програмних результатів навчання та критеріїв оцінювання надається здобувачам вищої освіти своєчасно в формі силабусів, шляхом інформування перед початком викладання навчальної дисципліни та інформування через Особисті електронні кабінети аспірантів у мережі спеціалізованих електронних ресурсів СумДУ. Локальні нормативні документи СумДУ передбачають обов'язковість створення навчально-методичного комплексу дисципліни та силабусу. Доступність силабусів вибірових дисциплін на офіційному сайті СумДУ та надсилання силабусів до Особистих кабінетів аспірантів 1-го року навчання дозволяє виважено обрати дисципліни за вибором, що підтвердила під час зустрічі з зі здобувачами вищої освіти Савченко Д., аспірантка 1-го року навчання. Вона також зазначила, що ознайомлення аспірантів з регламентом вивчення дисципліни, в тому числі з формами оцінювання, відбувається на першому занятті, а регламент дисципліни надсилається аспірантам в Особистий кабінет.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Особливості організації навчання аспірантів, що забезпечують гармонійне поєднання освітньої та наукової складових ОНП, регламентовані в Положенні про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>) та в Положенні про організацію наукової, науково-технічної діяльності у СумДУ (<http://surl.li/bnbae>). ПРН передбачають формування системи «навчання через дослідження». Всі знання та навички для проведення наукових досліджень аспіранти набувають на нормативних та вибірових дисциплінах. Алгоритм вибору навчальних дисциплін, відповідно до Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін в Сумському державному університеті (<http://surl.li/bnbaf>), дозволяє врахувати наукові інтереси аспіранта під час обрання дисциплін за вибором. Для оволодіння спеціальними методиками, необхідними для реалізації наукового проекту, є можливість навчання на дисциплінах, що викладаються на інших спеціальностях та рівнях освіти чи на циклах неформальної освіти (додаток 3), що передбачено Положенням про перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти Сумського державного університету, отриманих у неформальній освіті (<http://surl.li/ffna>). Для успішного поєднання наукових досліджень та освітньої складової аспіранти застосовують індивідуальний графік навчання, згідно з Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Сумському державному університеті (<http://surl.li/bnbaj>). Наукові результати аспірантів обговорюються на науково-практичних конференціях, в тому числі організованих Науковим товариством студентів (слухачів), аспірантів та молодих вчених, що підтвердив на відеозустрічі голова товариства ННМІ Сікора В. В. (додаток 9). Результати досліджень аспірантів публікуються у «Східноукраїнському медичному журналі» (категорія Б, медичні науки) та в інших вітчизняних та іноземних виданнях. У структурі публікацій переважають тези виступів, невисока питома вага статей у провідних наукометричних виданнях (додаток 7). Аспіранти Савченко Д. та Хотеев Є. під час відеозустрічі з відзначили, що міжнародна академічна мобільність (вони перебувають у Швеції) дозволяє їм більш повно оволодіти науковою та освітньою складовими ОНП. Загалом, ЕГ відзначає, що впроваджена організаційна модель реалізації ОНП Стоматологія дозволяє поєднувати оволодіння освітньою складовою та виконання наукових досліджень. Аспіранти отримують всі знання та навички, необхідні для проведення наукових досліджень. Принцип «навчання через дослідження» реалізується з дотриманням принципів студентоцентрованого підходу та академічної свободи.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Згідно з такими локальними нормативними документами ЗВО, як Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=d8ae04b7-0a39-e611-b47a-001a4be6do4a&kind=1>), Методична інструкція. Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення робочої програми навчальної дисципліни (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=b8ccf382-adfc-e911-b5f5-001a4be6do4a&kind=1>), перегляд та оновлення ОНП, робочих програм навчальних дисциплін здійснюється щорічно, до початку нового навчального року. Під час оновлення ОНП відбувається процедура громадського обговорення (на офіційному веб-сайті ЗВО шляхом заповнення електронної форми, шляхом

обговорення на засіданнях кафедр, у студентському самоврядуванні та на Експертній раді роботодавців) та затвердження нової редакції рішенням Вченої ради ЗВО. Таким чином, у ЗВО затверджено редакції ОНП 2018, 2019, 2020, 2021 років. Обговорення змін та доповнень до робочих програм навчальних дисциплін відбувається на кафедрах з залученням аспірантів та роботодавців. Після отримання пропозицій від всіх зацікавлених сторін відбувається ухвалення змін на засіданні відповідної кафедри та подальше затвердження Центром забезпечення якості вищої освіти. На зустрічі 6 з адміністративним персоналом начальник Центру Люта О. В. інформувала ЕГ про такий механізм оновлення змісту освіти. Гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. повідомив про початок перегляду змісту освіти за ОНП Стоматологія у 2022 році для подальшого використання у 2022-2023 навчальному році. Під час оновлення ОНП, робочих програм навчальних дисциплін враховуються інновації в освіті та сучасні досягнення в галузі науки (додаток 10), найкращі практики долучаються до змісту освіти, про що також інформував ЕГ гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. Оновлення змісту освіти сучасними науковими досягненнями відбувається шляхом розробки та впровадження нових вибіркового дисциплін. Під час відеозустрічі 5 з роботодавцями член експертної ради роботодавців Кекух В. В. відзначив, що обговорення результатів анкетування аспірантів та безпосередні зустрічі з аспірантами на клінічних базах стали підґрунтям для розробки нових вибіркового дисциплін стоматологічного спрямування для надання можливостей аспірантам оволодіти новітніми стоматологічними технологіями. ЕГ відзначає, що у ЗВО сформована і функціонує ефективна система моніторингу та оновлення змісту освіти за рахунок залучення інноваційних педагогічних практик та наукових технологій, результатів власних наукових досліджень, врахування пропозицій всіх груп стейкхолдерів, в тому числі роботодавців та аспірантів.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЕГ відзначає, що реалізація ОНП Стоматологія узгоджена зі Стратегією інтернаціоналізації Сумського державного університету на 2019-2025 роки (<http://surl.li/ffde>). У ЗВО створена і функціонує ефективна система пошуку можливостей для реалізації всіх форм академічної мобільності та грантової підтримки наукової діяльності, створений Координаційний центр підготовки грантових заявок (грантрайтингу) (<http://surl.li/bnazp>), розроблене та впроваджене Положення про реалізацію грантових проектів програм міжнародної співпраці Європейського Союзу в Сумському державному університеті (<http://surl.li/bnazv>). Розроблена система мотивацій для розвитку програми інтернаціоналізації (<http://surl.li/bnazw>). Розвинена та активно функціонує система підвищення кваліфікації НПП, в тому числі міжнародних стажувань викладачів (<file:///C:/Users/User/Downloads/ca999748-0c46-4502-a612-12ebf1a9c92e.pdf>). Гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. на початку запровадження ОНП здійснював навчання з питань інтернаціоналізації вищої освіти у Варшаві (20.06-11.07. 2018 р.) для запровадження принципів інтернаціоналізації у практику ОНП Стоматологія (<file:///C:/Users/User/Downloads/ca999748-0c46-4502-a612-12ebf1a9c92e.pdf>). До викладання за ОНП є практика залучення іноземних викладачів з Республіки Польща, Швеції (додаток 14), про що зазначив гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. під час відеозустрічі. Інформування НПП, аспірантів про можливість участі у конкурсах для отримання грантів, у наукових проєктах відбувається постійно, з цільовим інформуванням потенційних учасників через Особисті електронні кабінети та організаційною підтримкою під час оформлення документів та реалізації проєкту, що підтверджено аспірантами під час відеозустрічі. Три аспіранти, які навчаються за ОНП Стоматологія, з 31.01. по 03.05.2022 р. беруть участь у академічній мобільності за програмою Erasmus+ в Університеті м. Умео (Швеція) (додаток 2) (<blob:https://office.naqa.gov.ua/b71e91cb-c33e-400b-8d9a-bbd802671044>). Під час відеозустрічі з аспірантами Хотєєв Є., Ажар А., Савченко Д., які знаходилися у Швеції, повідомили, що досвід академічної мобільності є позитивним і корисним. ЕГ відзначає інноваційний підхід ЗВО до формування системи сприяння інтернаціоналізації вищої освіти, що дозволяє широко залучати НПП до стажування за кордоном та участі у міжнародних наукових проєктах, закордонних фахівців до участі у викладанні навчальних дисциплін, аспірантів до академічної мобільності. ЕГ рекомендує більш широко долучати НПП, які викладають на ОНП Стоматологія, та аспірантів до участі у міжнародних наукових проєктах.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Практика впровадження ОНП Стоматологія передбачає використання інноваційних форм і методів навчання, що забезпечують досягнення цілей та програмних результатів у повному обсязі та демонструють реалізацію студентоцентрованого підходу до навчання, дотримання принципів академічної свободи та навчання через дослідження. Інформація щодо цілей ОНП, змісту освіти, програмних результатів навчання, форм і методів оцінювання доступна всім учасникам освітнього процесу. Поєднання навчання та дослідження за ОНП Стоматологія відбувається шляхом формування компетентностей дослідника на циклах нормативних дисциплін загального спрямування; вільного обрання вибіркового дисциплін для оволодіння новітніми методиками та оволодіння навичками, передбаченими науковим проєктом; залучення роботодавців та аспірантів для удосконалення ОНП для формування системи «навчання через дослідження». Зміст освіти за ОНП Стоматологія оновлюється постійно та планово, що забезпечує збагачення змісту освіти інноваційними педагогічними практиками та інформацією про нові стоматологічні технології. У ЗВО розроблена та впроваджена високоефективна система інтернаціоналізації освіти, що передбачає залучення НПП та аспірантів до стажування, академічної мобільності, участі у міжнародних наукових проєктах, залучення іноземних лекторів. За програмою ОНП Стоматологія розпочалась реалізація проєкту Erasmus+ та відбувається міжнародне стажування НПП та аспірантів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

ЕГ вважає, що аспіранти, які навчаються на ОНП Стоматологія, та їх наукові керівники не повністю використовують можливості участі у конкурсах на отримання фінансування наукових проєктів, грантів. Зазначений недолік суттєво не впливає на реалізацію ОНП у контексті Критерію 4. Рекомендовано удосконалення ОНП шляхом забезпечення більш широкої участі НПП та аспірантів даної ОНП у міжнародних наукових проєктах, грантах, збільшення кількості публікацій у провідних наукометричних фахових виданнях.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Сильними сторонами ОНП Стоматологія є дієва система її реалізації, що ґрунтується на впровадженні студентоцентрованого підходу до навчання, дотриманні принципів академічної свободи та навчанні через дослідження. Всі учасники освітнього процесу інформовані щодо цілей ОНП, змісту освіти, програмних результатів навчання, форм і методів оцінювання, інформація доступна всім учасникам освітнього процесу. Позитивною практикою реалізації ОНП Стоматологія ЕГ вважає запровадження ефективної системи забезпечення якості освіти, що передбачає моніторинг всіх аспектів освітнього процесу з реалізацію принципу зворотного зв'язку, в першу чергу, постійного оновлення змісту освіти з урахуванням потреб здобувачів вищої освіти. У ЗВО створена та ефективно функціонує система інтернаціоналізації освіти, яка передбачає залучення НПП та аспірантів до стажування, академічної мобільності, участі у міжнародних наукових проєктах, запрошення іноземних лекторів, однак ця система недостатньо активно запроваджується на ОНП Стоматологія, що, тим не менш, не створює перешкод для її реалізації у контексті Критерію 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти за ОНП Стоматологія в СумДУ регламентовані наступними нормативними документами: Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>), Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/skzx>). Форми контрольних заходів щодо окремих ОК наведено в ОНП, навчальному плані, робочій програмі, а також у силабусах (<https://op.sumdu.edu.ua/#/>). Контрольні заходи щодо рівня засвоєння у межах окремих ОК передбачають поточний та підсумковий контроль (залік або іспит). Форми контрольних заходів, що використовують на ОНП у межах окремих ОК, дають можливість встановити досягнення результатів навчання за ОНП в цілому. Вони є чіткими та зрозумілими, здобувачі своєчасно інформуються. На початку кожного навчального року інформація щодо контрольних заходів та критеріїв оцінювання оновлюється, її можна знайти на сайті університету у каталозі курсів (<https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog>) щодо окремих навчальних дисциплін, на сайті кафедри (<http://surl.li/bdyrn>), на якому створено базову веб-сторінку ОНП 221 Стоматологія (доктор філософії) (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/>). Крім того, на кожному першому занятті з навчальної дисципліни здобувачам надається силабус з даної дисципліни, який, відповідно, містить контрольні заходи та критерії оцінювання. Інформація здобувачам надходить також в Особистий електронний кабінет. Під час зустрічі з здобувачі ОНП Стоматологія зазначили зрозумілість контрольних заходів та конкретність критеріїв оцінювання результатів навчання, а також своєчасність інформування про них. Такий стан підтверджує аналіз останнього щорічного опитування щодо якості ОНП Стоматологія, зокрема, усі опитані здобувачі відповіли, що форми та методи контрольних заходів вважають чіткими та зрозумілими (<http://surl.li/bfveu>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю Стоматологія відсутній. Форми атестації здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня мають відповідати вимогам Закону України «Про вищу освіту» (<http://surl.li/jhtp>) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>). Водночас у СумДУ прийнятий Тимчасовий стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 221 Стоматологія (<http://surl.li/bfvft>). Передбачене щорічне звітування аспірантів з внесенням відповідної інформації в індивідуальні плани, причому в аспірантів 3-го та 4-го років навчання окремо оцінюється наукова складова. Про це на зустрічі 6 з адміністративним персоналом повідомив начальник Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації Бойко А. О.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів визначені відповідними нормами Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>) та Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти доктора філософії в СумДУ (<http://surl.li/skzx>). Інформація відносно правил, процедури та вимог щодо контрольних заходів за окремими ОК розміщені у робочих програмах та силабусах (<https://op.sumdu.edu.ua/#/>). Відомості щодо таких відносно дисциплін циклу професійної підготовки розміщені також на сайті кафедри стоматології (<http://surl.li/mryj>). Критерії оцінювання результатів навчання доводяться до відома здобувачів у перший день навчання за певним ОК, оприлюднюються на сайтах відповідних кафедр, у тому числі кафедри стоматології (<http://surl.li/mryj>), інформацію можна також отримати через Особистий електронний кабінет (<http://surl.li/kivo>). З усіма зазначеними інформаційними матеріалами здобувачі можуть ознайомитися заздалегідь, оскільки вони знаходяться у вільному доступі. Така відкритість щодо правил контрольних заходів свідчать про об'єктивність їх проведення, яка підкреслюється однаковими умовами щодо тривалості, кількості завдань та ступеня їх складності, алгоритму оцінювання. Усі іспити проводяться виключно у письмовій формі (есе), на ОК циклу професійної підготовки застосовують тестування, що забезпечує об'єктивність оцінювання. При цьому письмові роботи зберігаються протягом року після іспиту. Для запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій, у тому числі щодо конфлікту інтересів, на ОНП керуються наказами ректора СумДУ «Про заходи щодо запобігання корупції» (<http://surl.li/ffbd>) та «Щодо створення університетської Комісії з етики та управління конфліктами» (<http://surl.li/obyk>). Порядок оскарження процедури та результатів контрольних заходів, а також їх повторного проходження регламентується відповідними нормами Положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (<http://surl.li/fezf>). Ці норми передбачають стандартні етапи та дворазове перескладання. У разі оскарження результатів контрольних заходів апеляція здобувача розглядається комісією під головуванням начальника Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації не пізніше наступного робочого дня з оформленням висновку, який має бути доведеним до відома здобувача. Жодного випадку необ'єктивного оцінювання та оскарження результатів або конфлікту інтересів з його наступним врегулюванням на ОНП Стоматологія, за результатами висловлених під час зустрічі думок здобувачів, не було, що слід визнати позитивною практикою. Відсутність таких випадків на ОНП підтвердив у ході зустрічі 7 з персоналом допоміжних (сервісних) структурних підрозділів заступник голови Комісії з етики та управління конфліктами СумДУ Циганюк Д. Л., а також гарант, проф. Лахтін Ю. В.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У СумДУ визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що зафіксовано у Кодексі академічної доброчесності (<http://surl.li/ffbb>). Завдяки прийнятим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних відносин (<http://surl.li/ffat>) і Положенням про групу сприяння академічної доброчесності (<http://surl.li/otxh>), яка займається системною роботою у цьому напрямку, ефективно функціонує система забезпечення академічної доброчесності. За наказом ректора «Про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу» (<http://surl.li/otxe>), усі учасники мають ознайомитися з нормами Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/ffbb>) і прийняти на себе зобов'язання їх дотримуватися з підписанням Декларації в Особистих електронних кабінетах (<http://surl.li/kivo>). Інформацію щодо принципів, політики і стандартів академічної доброчесності можна знайти на веб-сайті за посиланням <http://surl.li/lymu>. СумДУ опікується численними заходами з популяризації АД, для здобувачів впроваджено навчальний онлайн-курс «Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії» (<http://surl.li/owsz>), серію вебінарів (<http://surl.li/plaq>, <http://surl.li/bfnka>), за участі здобувачів проведено захід «Академічна доброчесність на варті якісної освіти: готовність №1» (<http://surl.li/bfnkd>). Цьому сприятиме також введення за ініціативи керівника групи сприяння АД, доц. Артюхова А. Є. вибіркової дисципліни Дослідницька доброчесність. На зустрічі №2 з академічним персоналом він розповів про участь СумДУ у низці міжнародних проєктів, у тому числі за програмою Erasmus+ і за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти (додаток 17). Актуальні питання дотримання АД обговорюються на засіданнях Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (<http://surl.li/lymz>) і наукової Ради (<http://surl.li/rhvn>). Здобувачам регулярно роз'яснюються питання щодо коректної роботи з джерелами відносно запозичень і уникнення плагіату, про що йшла мова на зустрічі 8 з представниками комісій/служб, дотичних до наукової складової. Послідовність дій з виявлення текстових

запозичень та технологія перевірки викладені у Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<http://surl.li/ffat>) і Методичній інструкції щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (<http://surl.li/ffog>), з використанням відомих комп'ютерних програм, згідно з відповідними угодами (додаток 16). Однак для користувачів така перевірка не є безкоштовною. Здобувачі ознайомлені з алгоритмом та заходами, які за зазначеним Положенням, мають бути вжиті у разі виявленого порушення, згідно з поданням Комісії з етики та управління конфліктами (<http://surl.li/obyuk>). На зустрічі 2 з академічним персоналом та зустрічі 3 зі здобувачами вищої освіти ОНП Стоматологія була підтверджена відсутність таких порушень і високий рівень забезпечення в СумДУ академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів на ОНП є чіткими та зрозумілими, інформація щодо них є у вільному доступі на сайті кафедр університету, на якому створено базову веб-сторінку ОНП 221 Стоматологія (доктор філософії), що є сильною стороною ОНП. Ці та інші відомості своєчасно та оперативно надходять здобувачам також через систему Особистих електронних кабінетів, функціонування якої ЕГ визначає, як інноваційну практику. Під час щорічного звітування аспірантів 3-го та 4-го років навчання окремо оцінюється наукова складова, що є позитивною практикою. Усі іспити проводяться виключно у письмовій формі (есе), на ОК циклу професійної підготовки застосовують тестування, що забезпечує об'єктивність. Жодного випадку необ'єктивного оцінювання та оскарження результатів або конфлікту інтересів на ОНП Стоматологія не було, що слід визнати позитивною практикою. У СумДУ ефективно функціонує система забезпечення академічної доброчесності, створена група сприяння академічній доброчесності, проводяться системні заходи з її популяризації, введена вибіркова дисципліна Дослідницька доброчесність. Усі учасники освітнього процесу прийняли на себе зобов'язання дотримуватися норм прийнятого в СумДУ Кодексу академічної доброчесності, що засвідчено підписанням Декларації в Особистих електронних кабінетах. Такий підхід ЕГ визначає, як інноваційний. Викладачі ОНП беруть участь у міжнародних проєктах щодо дотримання академічної доброчесності, у тому числі за програмою Erasmus+ і за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти, що ЕГ визнає сильною стороною.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Зауважень щодо реалізації ОНП у контексті Критерію 5 немає. Рекомендовано розглянути питання щодо можливості безоплатної для здобувачів перевірки академічних текстів на плагіат.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Для своєчасного надходження інформації у СумДУ розроблена та функціонує система Особистих електронних кабінетів здобувачів та викладачів, що є інноваційною практикою. Створена група сприяння академічній доброчесності, введена вибіркова дисципліна Дослідницька доброчесність. Учасники освітнього процесу в Особистому електронному кабінеті підписують Декларацію про дотримання норм Кодексу академічної доброчесності. ЕГ визначає таку практику інноваційною. Викладачі ОНП беруть участь у міжнародних проєктах щодо академічної доброчесності за програмою Erasmus+ і за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти, це є сильна сторона ОНП. Також сильною стороною ЕГ вважає створену веб-сторінку ОНП 221 Стоматологія (доктор філософії) на сайті кафедр університету. Враховуючи інноваційні практики та сильні сторони, ЕГ визнає, що освітня програма та освітня діяльність за даною ОНП повністю відповідає Критерію 5 та мають інноваційний характер.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Інформація щодо академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації ОНП Стоматологія у СумДУ, викладена у таблиці 2 Зведена інформація про викладачів. Кваліфікація викладачів відповідає цілям та програмним результатам навчання на ОНП. Аналіз наведеної інформації показав, що освітній процес на ОНП

Стоматологія проводять 4 доктори наук, з яких 2 професори, 2 доценти; 5 кандидатів наук, з яких 2 доценти, 1 старший науковий співробітник, при цьому обґрунтовано доцільність викладання кожною особою певного ОК. В якості прикладів наводимо такі відомості: ОК2 Культура наукової української мови викладає доц. Ярова А. Г., яка має диплом спеціаліста за спеціальністю Українська мова та література та іноземна мова, а також диплом кандидата філологічних наук за спеціальністю Українська мова; ОК1 Філософія науки викладає проф. Бойко О. П., яка має диплом доктора філософських наук за спеціальністю філософська антропологія, філософія культури; ОК7 Англійська мова академічного спрямування викладає Мальована Н. Н., в якій диплом спеціаліста за спеціальністю Англійська і німецька мови та зарубіжна література. Викладачі навчальних дисциплін циклу загальної підготовки, як правило, проходили стажування у країнах Європейського Союзу та США, брали участь у грантових програмах, міжнародних проєктах тощо. Д. мед. н. Погорелов М. В., який викладає ОК6 Методика підготовки наукових праць і ОК3 Методологія та методи наукових досліджень, є учасником міжнародних наукових проєктів, серед яких програма Horizon-2020 Nanostructural surface development for dental implant manufacturing та інші (додаток 8), він також є заступником голови Експертної ради МОН України з експертизи проєктів держбюджетного фінансування молодих вчених та експертом від України в програмному комітеті ЄС «Здоров'я, демографічні зміни, добробут». Доц. Замора О. М. була координатором низки міжнародних проєктів за підтримки Чеської агенції розвитку, а з 2018 року виконує функції зовнішнього експерта з оцінки проєктних пропозицій для Європейської комісії в рамках програми Erasmus+ (додаток 8). Навчальні дисципліни циклу професійної підготовки, зокрема, ОК9 Сучасні аспекти консервативної стоматології та ОК8 Актуальні питання оперативної та відновлювальної стоматології, викладають, відповідно, проф. Лахтін Ю. В. та к. мед. н. Москаленко П. О., кожен з них має диплом спеціаліста за спеціальністю Стоматологія, диплом щодо відповідного наукового ступеня за цією спеціальністю, статті у періодичних наукових виданнях, у тому числі декілька статей в іноземних виданнях, які індексовані у міжнародних наукометричних базах (додаток 7). У той же час, у табличних даних щодо окремих викладачів наведена не повною мірою впорядкована інформація, що може бути пояснено суто технічними причинами, при цьому деяка невпорядкованість не впливає на можливість оцінити рівень академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, що цілком відповідає цілям та ПРН.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсу серед НПП ґрунтуються на прийнятому в університеті Положенні про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників СумДУ (<http://surl.li/osso>), яке було розроблено, відповідно до норм Законів України та документів МОН України. Оголошення по конкурс, яке містить інформацію про терміни його проведення, перелік документів тощо, розміщується у засобах масової інформації, у тому числі обов'язково на офіційному веб-сайті університету (<https://sumdu.edu.ua/uk/>). Викладачі, що беруть участь у конкурсі, додатково надають інформаційну довідку, в якій за певною формою повідомляють про відповідність основним кваліфікаційним вимогам, наукові та професійні досягнення тощо (<http://surl.li/obur>). Такий формалізований підхід до відбору НПП дозволяє конкурсній комісії забезпечити об'єктивність, відкритість, прозорість конкурсу та обґрунтувати рекомендації щодо терміну контракту. Викладачі, які пройшли конкурсний відбір для реалізації ОНП Стоматологія, мають високий професійно-кваліфікаційний рівень, вони беруть участь у міжнародних освітніх та наукових проєктах, проходять стажування за кордоном, демонструють здатність до творчого пошуку та генерування нових наукових ідей, про що свідчать численні публікації у періодичних фахових виданнях, у тому числі таких, що входять до міжнародних наукометричних баз (додаток 7). Старший науковий співробітник Артюхов А. Є., який викладає ОК3 Методологія та методи наукових досліджень, бере участь у грантовому проєкті The influence of temperature and other parameters on the tensile properties of polymer composites and polymers under the uniaxial and biaxial cyclic loading (Словацька Республіка), а також проєкті Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia (OPTIMA) (додаток 8). Доц. Замора О. М., яка викладає ОК5 Управління науковими проєктами, була і є координатором численних міжнародних проєктів в Україні, серед яких Міжнародна кредитна мобільність: співробітництво між Чеською Республікою та Україною, Міжуніверситетська співпраця як інструмент підвищення якості обраних університетів України, за фінансування Чеської агенції розвитку, тощо (додаток 8). Вона також виконує функції зовнішнього експерта з оцінки проєктних пропозицій для Європейської комісії в рамках програми Erasmus+, є співзасновником Асоціації проєктних менеджерів України. На зустрічі 2 з академічним персоналом д. мед. н. Погорелов М. В. та старший науковий співробітник Артюхов А. Є. підкреслили важливість набуття досвіду участі у міжнародних проєктах та спільних наукових дослідженнях. Така висока міжнародна активність викладачів, що задіяні на викладанні дисциплін циклу загальної підготовки, надає особливості ОНП Стоматологія СумДУ та має оцінюватися, як позитивна практика. Водночас ступінь участі викладачів дисциплін циклу професійної підготовки у міжнародних заходах є нижчим, у зв'язку з чим, ЕГ рекомендовано підвищити активність щодо інтернаціоналізації.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

СумДУ є головним роботодавцем для здобувачів ОНП Стоматологія, які мають реальні перспективи працевлаштування на посади НПП кафедри стоматології, тим більш, що аспіранти 3-го та 4-го років навчання Трофименко В. та Білоконський В., вже працюють викладачами-стажистами, про що вони розповіли під час зустрічі з зі здобувачами ОНП. У СумДУ створена Експертна рада роботодавців, яка представляє інтереси практичної охорони здоров'я Сумської області (<http://surl.li/oucs>, <http://surl.li/bduda>). До складу Експертної ради увійшли директор КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради Сметанін М. О. (голова), директор КНП «Обласна клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської обласної ради, к. мед. н. Савченко В. В.,

голова Асоціації приватно-практикуючих лікарів-стоматологів Сумської області Кекух В. В., директори КНП у містах Ромни і Шостка, відповідно, Боряк Н. М. і Цецерська Н. П. (наказ ректора СумДУ №0195-І від 24.02.2020 р.) (<http://surl.li/oucs>). Члени ЕРР брали участь в оновленні ОНП, обговорювали формулювання цілей та ПРН, відповідність рівня підготовки здобувачів вимогам сучасного ринку праці. К. мед. н. Савченко В. В. входить до складу РПГ ОНП Стоматологія (наказ ректора №1270-І від 02.12.2021 р.). Пропозиції від ЕРР (протокол №13 від 24.06.2021 р.) були враховані в оновленій ОНП. Рецензію на ОНП від роботодавців надав завідувач відділення КНП Сумської міської ради, к. мед. н. Сміянов Ю. В. Викладачі кафедри стоматології та здобувачі ОНП Стоматологія здійснюють наукові дослідження і лікувально-консультативну роботу у клінічних кабінетах стоматологічного корпусу НН МІ, Університетської клініки СумДУ, а також у КНП Сумської обласної ради та Сумської міської ради, приватних закладах ТОВ «Професорська стоматологія», «ЕстетДент», стоматологічний кабінет ПП Черненко, про що свідчать відповідні договори про співпрацю (<http://surl.li/bdzpo>). Двоє аспірантів працюють на посадах лікарів-стоматологів у КНП Сумської обласної ради, що має укладений договір з Національною службою здоров'я України, та, таким чином, мають можливість збирати клінічний матеріал для дослідження безпосередньо на робочому місці, що, з точки зору ЕГ, є, безперечно, позитивною практикою, особливо у ході поточного реформування охорони здоров'я країни. Також позитивною практикою є онлайн-опитування роботодавців для виявлення їх думок щодо якості ОНП та надання пропозицій (<http://surl.li/ffbx>). Під час зустрічі 5 з роботодавцями була висловлена зацікавленість у подальшому розвитку ОНП Стоматологія у СумДУ, підкреслений її важливий регіональний контекст та потреба у висококваліфікованих фахівцях, які володіють сучасними лікувально-діагностичними технологіями, та у наукових дослідженнях на тлі зростання стоматологічної захворюваності населення області. Активне залучення роботодавців до організації та реалізації ОНП Стоматологія, сприяння з їх боку щодо працевлаштування здобувачів, підтримка та участь у науковій діяльності заслуговує на позитивну оцінку.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До аудиторних занять з обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки ОНП Стоматологія у СумДУ залучені викладачі, які добре відомі, як професіонали у своїй галузі, та які мають активну клінічну практику. Гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. з 1995 р. до 2019 р. працював за сумісництвом лікарем-стоматологом-терапевтом у Сумській міській клінічній стоматологічній поліклініці, має вищу кваліфікаційну категорію за спеціальністю Терапевтична стоматологія. К. мед. н. Москаленко П. О. за сумісництвом працює головним лікарем ТОВ «Професорська стоматологія», має вищу кваліфікаційну категорію за спеціальністю Хірургічна стоматологія, є членом міжнародного професійного об'єднання International Team for Implantology. Відомості щодо цих викладачів підтверджуються даними таблиці 2 Зведена інформація про викладачів. Науковий керівник, к. мед. н. Черненко В. М. за сумісництвом працює у стоматологічному кабінеті ПП Черненко та має широку клінічну практику. К. мед. н. Сміянов Ю. В. за основним місцем працює завідувачем відділення КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради та викладає на ОНП вибірково навчальну дисципліну Терапевтична стоматологія. Участь у ОНП цих осіб була підтверджена під час зустрічі 2 з академічним персоналом та зустрічі 5 з роботодавцями. Серед іноземних лекторів, які читали гостьові лекції для здобувачів ОНП за професійно орієнтованими темами у 2019 році, - проф. Альта Ана Дафі (м. Амман, Йорданське Хашимітське Королівство), проф. Андерс Берлунг та Маджид Ебрахімі (м. Умео, Швеція) (додаток 14). Відомості про гостьові лекції, до яких у 2021 році мали доступ здобувачі ОНП, можна знайти за посиланням (<http://surl.li/bdzka>, <https://doctorate.sumdu.edu.ua/uk/news/104-naukovij-sem-nar-medichnogo-ntitutu-sumdu-blagorodn-metaliv-nanomeditsin.html>, <https://tpcf.tums.ac.ir/EN/workshops/TPCF-Webinar-8>). Слід зазначити, що гостьові лекції за спеціальністю Стоматологія були проведені майже три роки тому, коли на ОНП навчалися невелика кількість здобувачів.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

СумДУ сприяє професійному розвитку викладачів. Розроблено та впроваджено Положення про підвищення кваліфікації співробітників СумДУ, педагогічних та науково-педагогічних працівників інших закладів освіти у Сумському державному університеті (<http://surl.li/kzgt>). Згідно з цим документом, підвищення кваліфікації є обов'язковим для участі у конкурсному відборі, що має відбуватися, відповідно до Положення про порядок його проведення при заміщенні вакантних посад НПП СумДУ (<http://surl.li/osso>). Спеціально створений в університеті Центр розвитку кадрового потенціалу (<http://surl.li/osit>) пропонує викладачам більше, ніж 30 програм підвищення кваліфікації, серед яких «Керівництво науковою роботою студента/аспіранта», «Дисертаційні технології навчання у СумДУ» тощо. Гарант ОНП, проф. Лахтін Ю. В. наприкінці 2018 р. пройшов у СумДУ підвищення кваліфікації за темою «Інноваційні технології вищої медичної освіти». К. мед. н. Москаленко П. О., який, як і гарант, викладає ОК циклу професійної підготовки, наприкінці 2017 року також підвищував кваліфікацію у СумДУ. Викладачі навчальних дисциплін циклу загальної підготовки доц. Купенко О. В., проф. Бойко О. П. за відповідними програмами у 2018 р. та 2021 р. також підвищували кваліфікацію у СумДУ. Інші викладачі ОНП підвищували кваліфікацію за кордоном. Так, старший викладач Мальована Н. В. у 2019 р. навчалася за грантовою програмою підвищення кваліфікації «Методика викладання іноземних мов» (Німеччина), доц. Замора О. М. у 2018 р. пройшла підвищення кваліфікації за програмою USDA з обміну викладачами у США (Університет Міссурі, Коламбія, та Університет у м. Фресно, Каліфорнія) (додаток 8). Про реалізовані можливості стажування за кордоном та співпраці у міжнародних проєктах на зустрічі 2 з академічним персоналом розповідав д. мед. н. Погорелов М. В., який стажувався у 2019 р. у Латвії та Швеції. У СумДУ функціонує накопичувальна система підвищення кваліфікації.

Позитивною, на погляд ЕГ, необхідно вважати практику індивідуального підбору курсів підвищення кваліфікації та адресної допомоги для НПП, яка існує в СумДУ та яка враховує відгуки здобувачів. Також позитивним ЕГ визнає введення з 2021 р. опитування НПП СумДУ щодо задоволеності викладачів системою підвищення кваліфікації та умовами праці, які проводяться через Особистий електронний кабінет (<http://surl.li/kivo>), про що йшла мова під час зустрічі 6 з адміністративним персоналом.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У СумДУ побудована та функціонує система стимулювання та заохочення НПП щодо розвитку викладацької майстерності, розроблено та впроваджено Положення про конкурс «Кращі науково-педагогічні працівники СумДУ» (<http://surl.li/ffcd>), щорічно складається рейтинг структурних підрозділів (<http://surl.li/ffci>), проводяться конкурси (<http://surl.li/ffps>). Особливої уваги заслуговує конкурс «Кращий викладач очима студентів» (<http://surl.li/ffce>). Лауреатом конкурсу педагогічних інновацій (<http://surl.li/ffce>) став доц. Артюхов А. Є., який викладає на ОНП Стоматологія ОКЗ. Методологія та методи наукових досліджень, про що йшла мова на зустрічі 2 з академічним персоналом. К. мед. н. Черненко В. М. отримав грошову премію (додаток 12). Ще одним напрямком стимулювання викладацької майстерності є врахування під час укладання контрактів з НПП результатів опитувань здобувачів щодо задоволеності ОП та рівнем викладання, які проводяться через Особистий електронний кабінет (<http://surl.li/kivo>), про що було повідомлено на зустрічі 6 з адміністративним персоналом. Для підвищення професійної майстерності викладачів Центр розвитку кадрового потенціалу СумДУ запровадив низку програм (<http://surl.li/osit>). Важливим механізмом стимулювання в університеті є практика преміювання здобувачів та наукових керівників за захищену дисертаційну роботу, викладачів за надруковані монографії та підручники, за публікації у періодичних фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та WoS. Структурні підрозділи та кафедри СумДУ, у тому числі кафедра стоматології, мають власні субрахунки, завдяки чому, створена можливість, перш за все, матеріального заохочення здобувачів та НПП. Про це було повідомлено на зустрічі 1 з керівництвом та менеджментом ЗВО. Такий підхід ЕГ вважає позитивною практикою.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Академічна та професійна кваліфікація викладачів ОНП відповідає цілям та ПРН. Викладачі дисциплін циклу загальної підготовки проходили стажування у країнах ЄС та США, брали участь у численних грантових програмах, міжнародних проєктах, є експертами європейського та національного рівня, мають багато публікацій у періодичних фахових виданнях міжнародних наукометричних баз. Висока міжнародна активність викладачів циклу загальної підготовки надає інноваційної особливості ОНП. Процедури конкурсного відбору на ОНП є прозорими та відкритими, їх об'єктивність забезпечує розроблений формалізований підхід. У СумДУ створена Експертна рада роботодавців, активне залучення роботодавців до реалізації ОНП, сприяння працевлаштуванню здобувачів, участь у науковій діяльності підкреслює особливості ОНП щодо регіонального контексту. Співпрацю ОНП та роботодавців ЕГ розцінює, як взірцеву практику. Позитивною практикою є онлайн-опитування роботодавців для виявлення їх думок щодо якості ОНП. Сильною стороною є робота здобувачів ОНП на посадах лікарів-стоматологів у лікувальних закладах. Залучення до аудиторних занять викладачів, які є професіоналами у своїй галузі, ЕГ також оцінює в якості сильної сторони. Гостьові лекції за професійно орієнтованими темами на ОНП читали запрошені іноземні лектори. Для підвищення кваліфікації у СумДУ спеціально створений Центр розвитку кадрового потенціалу, який пропонує більше, ніж 30 програм, що разом з індивідуальним підбором курсів для НПП є позитивною практикою. Сильною стороною ЕГ визнає онлайн-опитування НПП через Особистий електронний кабінет щодо їх задоволеності системою підвищення кваліфікації. Інноваційною практикою ЕГ вважає конкурс «Кращий викладач очима студентів» за онлайн-опитуванням здобувачів, за результатами якого викладачі отримують матеріальне заохочення. Позитивною практикою є преміювання здобувачів, наукових керівників та НПП за захищені дисертації та публікаційну активність. Кафедри СумДУ, у тому числі кафедра стоматології, мають власний субрахунок, завдяки чому створена можливість матеріального заохочення здобувачів та НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

В якості слабкої сторони ЕГ визнає недостатньо високу активність викладачів дисциплін циклу професійної підготовки та наукових керівників щодо участі у міжнародних наукових проєктах та грантових програмах, а також відносно стажування в іноземних ЗВО за освітніми та науковими програмами. Рекомендовано підвищити рівень інтернаціоналізації ОНП за рахунок залучення викладачів циклу професійної підготовки та наукових керівників до міжнародних проєктів та заходів, грантових програм тощо, систематичного запрошення іноземних лекторів, які є визнаними фахівцями галузі.

Рівень відповідності Критерію 6.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Інноваційної особливості ОНП Стоматологія надає висока міжнародна активність викладачів циклу загальної підготовки. Інноваційною практикою ЕГ вважає також проведення конкурсу серед викладачів, результатом якого є преміювання найкращих. Співпрацю ОНП та роботодавців ЕГ розглядає, як взірцеву практику. Позитивними практиками та сильними сторонами ОНП ЕГ вважає онлайн-опитування роботодавців та НПП через Особистий електронний кабінет, систему підвищення кваліфікації викладачів з індивідуальним підбором курсів, матеріальне заохочення учасників освітнього процесу, наявність на кафедрах власного субрахунку, а також роботу здобувачів у лікувальних закладах. Однак недостатньо високу міжнародну активність викладачів циклу професійної підготовки ЕГ визначає слабкою стороною. Враховуючи зазначені інноваційні та позитивні практики, сильні сторони, а також надані рекомендації ЕГ вважає, що виявлений недолік не є суттєвим та не перешкоджає реалізації ОНП у контексті Критерію 6. Освітня програма та освітня діяльність за ОНП, загалом, відповідають Критерію 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

В СумДУ створена розгалужена система фінансування, є субрахунки інститутів, факультетів, кафедр. За формульним підходом НН МІ отримав 67 млн. грн. фінансування, 19 млн. планують використати на будівництво нового корпусу, 7,7 млн. на закупівлю обладнання. Представлено відеоогляд приміщень кафедри стоматології, бібліотеки, фотопрезентація Центру колективного користування обладнанням НН МІ, «Центр біомедичних досліджень» (мікробіологічні, хімічні, токсикологічні, молекулярно-генетичні), в складі якого працює лабораторія імуноферментативного аналізу; наукової лабораторії молекулярно-генетичних досліджень (придбано обладнання для визначення ПЛР в реальному часі). За грантові кошти проєкту Horizon-2020 в науково-виробничій лабораторії «Біонаноккомпозит» виконується державна НДР щодо дослідження і розробки дентальних імплантів, але аспіранти не залучені. Функціонує українсько-шведський дослідницький центр SUMEYA спільно з університетом м. Умео (<https://cutt.ly/pPMKVDx>). Центр колективного користування створений і фінансується МОН з 2018 року. Було придбано растровий електронний мікроскоп, рентгенівський мікроаналізатор. Аспіранти підтвердили, що забезпечуються усім необхідним для проведення досліджень і клінічної роботи. Навчально-методичним забезпеченням здобувачі задоволені, методичні матеріали (силабуси дисциплін) є у відкритому доступі на сайті кафедри, а також в Особистому кабінеті. В клінічних залах кафедри стоматології розміщено 6 сучасних установок, у фантомному класі 3 модульні установки. Також на клінічних базах здобувачі можуть користуватися 5 установками. На зустрічі з здобувач Блоконський В. зазначив, що здійснює клінічну роботу за темою дисертації у своєму приватному кабінеті. Рекомендуємо розширити клінічну базу кафедри, зважаючи на те, що за спеціальністю навчається 11 аспірантів і 84 студенти. В університетській клініці є 2 стоматологічні кабінети, надається терапевтична і ортопедична стоматологічна допомога. З слів головного лікаря Моїсеєнко І. О., Університетська клініка не співпрацює з НСЗУ, тому рекомендуємо пришвидшити підписання договору, що дасть змогу надавати безкоштовну базову стоматологічну допомогу і розширити перелік послуг. Також це є необхідним молодим спеціалістам для отримання вмінь роботи в системі E-health, що є актуальним в розрізі теперішніх реформ в охороні здоров'я. Зі слів завідувача бібліотеки НН МІ Кибальник Ю. Г., здійснюється підписка 10 профільних журналів, в цьому році передплатили ще 4 (DentaClub, Клінічна стоматологія, Сучасна стоматологія, Сучасна ортодонтія). Зі слів Гаранта, за запитом аспіранти можуть отримати часткове відшкодування коштів за оплату публікацій з субрахунків кафедри. На відеозустрічі 4 Голова НТСА Уткіна М. С. зазначила, що молоді вчені можуть отримати гранти від наукового товариства (в межах 850 тис. грн.), алгоритм подачі заявки і подальшої процедури детально описаний в Положенні (<https://cutt.ly/FPNA9nk>), що є позитивною практикою.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Здобувачі та викладачі мають вільний доступ до мережі Wi-Fi на території корпусів і кампусів, до навчально-методичних матеріалів, клінічних залів, фантомних класів, бібліотечних ресурсів, наукометричних баз даних, приміщень і обладнання науково-дослідних лабораторій, спортивного комплексу і сайтів дистанційного навчання (<https://elearning.sumdu.edu.ua/>). Доступ до інформаційних систем здійснюється лише шляхом авторизації через Особистий електронний кабінет. Зі слів директора Крицької О. В., користувачі бібліотеки можуть замовити необхідну літературу через спеціальний е-каталог і отримати протягом трьох діб у вибраному місці видачі. Окремі ексклюзивні видання можна опрацювати лише в читальних залах. Бібліотека налічує 200 тис. примірників, з них 8 тис. за спеціальністю Стоматологія. Є доступ до наукометричних баз Scopus, WoS, ScienceDirect і Springer Nature (до 10 тис. електронних книг). У тестовому доступі до кінця березня є Researcher Highlights і An@tomedia. Позитивною практикою є створення коворкінгу «Універ City» на 50 місць з доступом до Wi-Fi, де здобувачі можуть готуватися до

занять, працювати за 20 наявними комп'ютерами, проводяться цікаві заходи. У бібліотеці проводять безкоштовні семінари, тренінги і заходи щодо реєстрації, роботи у базах даних, вибору і перевірки журналів, підготовці публікацій до друку (<https://library.sumdu.edu.ua/uk/>). Проте послуги з надання УДК, редагування списків літератури, перевірка на плагіат є платними. Вважаємо доцільним урегулювати це питання для здобувачів в контексті надання послуг безкоштовно. Електронний репозитарій налічує 85 тис. праць науковців і здобувачів. За результатами лютневої версії 2022 р. світового рейтингу Transparent Ranking від Webometrics, репозитарій СумДУ – перший серед інституційних репозитаріїв України за кількістю документів, проіндексованих Google Scholar (61 700). За результатами опитування аспірантів ОНП Стоматологія, проведеного у листопаді 2021 року, усі респонденти в повній мірі задоволені інфраструктурою в частині лабораторного, клінічного, студійного або іншого фізичного обладнання, але 50 % опитаних лише частково задовольняє доступ та можливості використання лабораторного, клінічного, студійного або іншого обладнання. За результатами фокус-дослідження, проведеного в січні 2022 року, здобувачі відповіли, що повністю задоволені роботою бібліотеки і налагодженою комунікацією, доступом до необхідного лабораторного обладнання, наукометричних баз даних. Зі слів проректора з наукової роботи, проф. Чорноуса А. М. для роботи з обладнанням в лабораторіях та Центрі колективного користування НН МІ аспіранти повинні подати заявки на сайті, які розглядаються та погоджуються у стислий термін. Викладачам надається вільний доступ до медійних ресурсів університету: лабораторії віртуальної та додаткової реальності і центру створення вебінарів. ЕГ пересвідчилася, що викладачі та здобувачі мають безкоштовний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів у межах ОНП Стоматологія.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Система заходів щодо охорони праці, дотримання техніки безпеки, санітарних норм та правил, правил протипожежної безпеки, а також налагоджена система охорони порядку створює безпечне освітнє середовище. Кваліфікована медична допомога, лабораторно-діагностичні дослідження, фізіотерапевтичні процедури надається здобувачам і викладачам в Університетській клініці за пільговими цінами (<https://clinic.health.sumdu.edu.ua/>). Також діє басейн і аквацентр, в якому проводяться заняття з плавання для дітей. В умовах пандемії COVID-19 було вжито ряд заходів, спрямованих на зміни в організації навчального процесу, контролю допуску до університету працівників та здобувачів тощо (<https://cutt.ly/PPJFdTE>). В Положенні про користування гуртожитками студентами університету чітко прописані правила проживання і зазначені вимоги дотримання умов санітарії та безпеки в приміщеннях (<https://cutt.ly/LPJPCBQ>). Розвинена психологічна служба в СумДУ, діяльність якої забезпечується практичними психологами, викладачами кафедри психології. Позитивною практикою є наявність чоловіків-психологів, що є актуальним для іноземних студентів іншого віросповідання. На фокус-зустрічах здобувачі та НПП підтвердили, що психологічна допомога надається безкоштовно. Представник служби Чернякова Г. А. зазначила, що бажачі можуть отримати індивідуальну консультацію за попереднім записом, онлайн-консультацію. Також проводяться психологічна діагностика, психокорекційна і психопрофілактична роботи, соціально-психологічні тренінги на різні тематики. Інноваційною практикою є створення і реалізація проекту «Університет дружній до сім'ї» (<https://cutt.ly/wPJFEJB>), в якому створена кімната для дітей «Студентський лелека» (<http://surl.li/ffpy>), у якому є можливість безкоштовно залишити дітей на час перебування батьків у СумДУ, діють гуртки, надаються консультації психолога, юриста, лікарів, соціального педагога, проводяться масові родинні заходи, семінари і тренінги. За бажанням здобувачі і академічний персонал можуть відпочивати у власному спортивно-оздоровчому центрі «Універ», є також дитячий оздоровчий заклад. Функціонує Рада з питань організації харчування СумДУ, яка була створена з метою визначення, розгляду і затвердження стратегії розвитку комплексу громадського харчування (<https://cutt.ly/kPJd4nO>). Досить розвинена мережа їдалень та буфетів на території корпусів і кампусу. Студентам, викладачам і співробітникам університету пропонується збалансове меню з широким асортиментом за досить привабливими цінами. Суттєва увага приділяється розвитку фізичної культури і спорту. Університет має сучасну спортивну матеріально-технічну базу (<https://cutt.ly/9PJd7Vp>) і більше 40 спортивних секцій. Загалом, освітнє середовище ОНП Стоматологія є безпечним для життя і здоров'я, в повній мірі задовольняються потреби та інтереси усіх учасників освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Потужну організаційну, інформаційну, освітню та консультативну підтримку здобувачів здійснює Гарант і наукові керівники, адміністрація Навчально-наукового медичного інституту, Департамент по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів, Навчально-науковий центр підготовки кадрів вищої кваліфікації (<https://doctorate.sumdu.edu.ua/uk/>), бібліотека, управління міжнародним співробітництвом, науково-дослідна частина, група сприяння АД, ЦЗЯВО. На зустрічі аспіранти зазначили, що отримують інформацію через Особистий електронний кабінет, що є внутрішньою корпоративною системою; системи дистанційного навчання Umix, OSCW, LecturED; соціальні мережі та месенджери. Уся достовірна інформація щодо ОНП Стоматологія є у вільному доступі на сайті випускової кафедри (<https://cutt.ly/zPCtsY1>). Проте у розділі «Наука», вкладка «Аспірантура», сторінки з інформацією про правила прийому та обсяг прийому на даний час не функціонують. У вкладці «вступні іспити» додана програма випробувань за спеціальністю 222 Медицина. Вважаємо це технічною проблемою, яка швидко виправляється, тому ЕГ рекомендує продублювати у даних вкладках документи, які розміщені на сайті ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації. Центром телекомунікаційних технологій та комп'ютерного забезпечення здобувачам і викладачам (<https://it.sumdu.edu.ua/>) надається в персональне використання ліцензійні операційні системи та пакети прикладного програмного забезпечення (Microsoft, Google, Intel, CISCO, Autodesk, Unity, FlexSim,

MathLab, Statistica, комплекс Stata, Grammarly та ін.). На зустрічі аспіранти Хотєєв Є., Савченко Д., які знаходяться на програмі обміну у Швеції, повідомили, що дізналися про міжнародне стажування у фейсбук-групі, інформація також постійно розміщується на сайті університету, НН МІ і в Особистому кабінеті. Уся необхідна допомога в реєстрації, підготовці документів та інформаційний супровід надавався заступником директора НН МІ з міжнародних відносин Москаленком Р. А. Здобувачі можуть отримати фінансову підтримку, яка врегульована рядом нормативних документів, з якими можна ознайомитися на офіційному сайті СумДУ (<https://normative.sumdu.edu.ua/>) в розділах 6 і 7. Потужну соціальну підтримку здійснює координаційний центр з гуманітарної політики (<https://cutt.ly/gPZksti>), який реалізує проєкт «Університет дружній до сім'ї», що забезпечує рівні можливості здобуття професії молодими матерями-студентками. Зі слів керівника Світайло Н. Д., послугами центру підтримки сім'ї «Студентська лелека» (<https://cutt.ly/yPCIP9B>) користуються як викладачі, так і здобувачі. На зустрічі аспірант Білокопський В. повідомив, що отримував новорічні подарунки для дитини, про можливість залишати дитину в центрі знає, але не користувався. В центрі працюють кваліфіковані спеціалісти, в тому числі консультант з грудного вигодовування, функціонують гуртки, проводяться різноманітні заходи для молодих сімей. Центр підтримки сім'ї працює безкоштовно і фінансується СумДУ.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Зі слів Гаранта, на ОНП Стоматологія здобувачі з особливими освітніми потребами не навчаються. На веб-сайті в розділі «Навчання» є окрема вкладка для осіб з особливими потребами (<https://cutt.ly/9PCpskk>), в якій описані навчальні умови, розміщені документи, які підтверджують відповідність ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення» (ТО Академічна, 9_ Медично-санітарна частина) та короткий відео-ролик про інфраструктуру корпусів, наявність пандусів, ліфтів, спеціально обладнаних вбиралень. Реалізація права на освіту осіб з ООП врегульовується нормативними документами: Положенням про організацію інклюзивного навчання здобувачів вищої освіти в Сумському державному університеті, Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Сумському державному університеті. Варто зазначити, що право на інклюзивне навчання мають не лише особи із захворюваннями органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, нейро-психічними захворюваннями, хворобами, що потребують постійного медичного нагляду або здійснення процедур, але й особи із електрокардіостимуляторами або іншими електронними пристроями. Зважаючи на складну ситуацію в країні, СумДУ надає право на інклюзивну освіту особам, які проживають на тимчасово окупованій території або у населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення, і які мають статус внутрішньо переміщених. Навчання здобувачів з ООП проводиться за індивідуальним графіком в загальних академічних групах або в інклюзивних групах із застосуванням дистанційних технологій, електронного та змішаного навчання. Заняття відбуваються у корпусах та навчальних приміщеннях, які є доступними і розташовані лише на перших поверхах. Також здійснюється психолого-педагогічний супровід співробітниками Психологічної служби СумДУ. Позитивною практикою є створення відділу соціальної роботи із студентською молоддю СумДУ і забезпечення соціального супроводу таких здобувачів, надання інформації та допомоги при поселенні в гуртожиток, отримання технічних засобів реабілітації, а також організація волонтерської допомоги для підтримки таких здобувачів освіти. Реалізацію інклюзивної освіти забезпечує Центр заочної, дистанційної і вечірньої форм навчання, але для спеціальності Стоматологія не передбачаються такі форми навчання. Для аспірантів, які мають захворювання опорно-рухового апарату, Відділ докторантури та аспірантури складає розклад занять, щоб аудиторні заняття проходили в навчальних корпусах, обладнаних пандусами та ліфтами, або лише на першому поверсі. Наукове керівництво осіб з ООП за потреби може здійснюватися за допомогою дистанційних технологій. Під час огляду МТЗ ЕГ звернула увагу на наявність в головному корпусі, Університетській клініці та стоматологічному корпусі пандусів та підйомників на входах до будівель, таблиць із шрифтом Брайля, ліфтів. Таким чином, СумДУ створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Для вирішення конфліктних ситуацій існує чітка і зрозуміла процедура, яка регулюється Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин, Кодексом корпоративної культури, Кодексом академічної доброчесності, Наказом ректора «Про запобігання корупції», Положенням про організацію оцінювання здобувачами ВО якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Заступник голови Комісії з етики та управлінням конфліктами Циганюк Д. Л. підкреслив, що комісія була створена у 2019 році і розглядає не лише факти порушення АД, але і конфліктних ситуацій щодо порушення прав та свобод учасників освітнього процесу, будь-якої форми дискримінації, сексуальних домагань, прояви булінгу та ін. Анонімні повідомлення розглядаються комісією за умови надання фото-, аудіо- чи відео-доказів конфлікту. Керівник групи сприяння АД Артюхов А. Є. повідомив, що конфліктних ситуацій чи фактів академічної недоброчесності на ОНП не було. Групою постійно ведеться робота з популяризації академічної доброчесності. Локальна нормативна база створюється на основі рекомендацій від НА. Позитивною практикою є включення в анкету щодо оцінювання здобувачами якості освітньої діяльності при вивченні навчальної дисципліни відкритого питання про факти корупції. Зі слів Гаранта, на ОНП Стоматологія конфліктних ситуацій не було, що підтвердили здобувачі Хотєєв Є., Савчук Д. При інтерв'юванні зі здобувачами Москаленко І. зазначила, що повідомити про конфліктні ситуації можна в Особистому кабінеті через спеціальну форму або через скриньки довіри, що розташовані в головному

корпусі. На веб-сайті є форма для електронного звернення до керівництва СумДУ (<https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/public-info/application.html>). На фокус-зустрічі з ЕГ переконалася, що здобувачі володіють інформацією про механізм запобігання та вирішення конфліктних ситуацій. Начальник юридичного відділу, уповноважена з питань запобігання та виявлення корупції Заїка Н. Ю. зазначила, що алгоритм розгляду конфліктних ситуацій детально описаний в наказі ректора «Щодо створення університетської Комісії з етики та управлінням конфліктами» (<https://cutt.ly/bPCb4f7>). Позитивним досвідом є функціонування Гендерного ресурсного центру, який був створений на постійній основі у партнерстві з Представництвом Фонду ім. Ф. Еберта (<https://gendercenter.sumdu.edu.ua/>) для впровадження гендерних підходів в систему вищої освіти. Стратегічним завданням цього центру є проведення гендерного аудиту в університеті, методика якого була розроблена саме в СумДУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічне забезпечення науково-дослідних лабораторій знаходиться на високому рівні. Створена розгалужена система фінансування, залучаються грантові кошти міжнародних проєктів, здійснюється фінансування державних НДР. Щорічно спрямовуються значні кошти на розширення і модернізацію обладнання кафедри, лабораторій та оновлення бібліотечного фонду. Позитивною практикою є можливість отримати грант від наукового товариства студентів (слухачів) і аспірантів, докторантів і молодих вчених. Викладачі та здобувачі мають вільний і безкоштовний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів у межах ОНП Стоматологія. Один з кращих електронних репозитаріїв України. Створений сучасний коворкінг-простір для здобувачів. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я, в повній мірі задовольняються потреби та інтереси усіх учасників освітнього процесу. Кваліфікована медична допомога здобувачам і викладачам надається в Університетській клініці за пільговими цінами. Розвинена психологічна служба, позитивною практикою є наявність чоловіків-психологів, що є актуальним для іноземних студентів. Велика увага приділяється соціальним потребам здобувачів та НПП. Інноваційною практикою є створення і реалізація проєкту «Університет дружній до сім'ї» і функціонування центру підтримки молодих сімей. В СумДУ високий рівень забезпечення інклюзивності освіти, доступності будівель і приміщень для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Для вирішення конфліктних ситуацій існує чітка і зрозуміла процедура, здобувачі обізнані про механізм запобігання та вирішення конфліктних ситуацій. Позитивною практикою є включення в анкету щодо оцінювання здобувачами якості освітньої діяльності відкритого питання про факти корупції. Позитивним досвідом є функціонування Гендерного ресурсного центру для впровадження гендерних підходів в систему вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Зважаючи на те, що на кафедрі за спеціальністю навчається 11 аспірантів і 84 студенти, а в наявності 13 стоматологічних установок, загалом, рекомендуємо розширити клінічну базу кафедри. Університетська клініка не співпрацює з Національною службою здоров'я України, тому рекомендуємо пришвидшити підписання договору, що дасть змогу надавати безкоштовну базову стоматологічну допомогу, розширити перелік послуг і працювати в системі e-health. В бібліотеці послуги з надання УДК, редагування списків літератури, перевірка на плагіат є платними. Вважаємо доцільним урегулювати це питання для здобувачів в контексті надання послуг безкоштовно. На сайті кафедри стоматології у розділі «Наука», вкладка «Аспірантура», сторінки з інформацією про правила прийому та обсяг прийому на даний час не функціонують. У вкладці «вступні іспити» додана програма випробувань за спеціальністю 222 Медицина. ЕГ рекомендує розмістити актуальну інформацію на сайті і продублювати у даних вкладах документи, які розміщені на сайті ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічне забезпечення науково-дослідних лабораторій знаходиться на високому рівні. Створена розгалужена система фінансування, залучаються грантові кошти міжнародних проєктів, кошти з субрахунків, власних грантів, фінансуються державні НДР. Викладачі та здобувачі мають вільний і безкоштовний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів у межах ОНП Стоматологія. Комфортні безпечні умови навчання і роботи, можливість отримати кваліфіковану медичну допомогу, розвинена психологічна служба. Велика увага приділяється соціальній підтримці здобувачів та викладачів. Інформаційна, організаційна, освітня та соціальна підтримка відбувається на високому рівні. Розвинена інклюзивна освіта, будівлі та приміщення доступні для осіб із інвалідністю. Чітка і зрозуміла процедура вирішення конфліктних ситуацій. Функціонує гендерний ресурсний центр. Встановлені та підтверджені факти і докази дають можливість зробити висновок про відповідність даного

критерію встановленим вимогам, виявлені недоліки ЕГ вважає несуттєвими та, такими, що не перешкоджають реалізації ОНП.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регламентуються Положенням про освітні програми вищої освіти СумДУ, Методичною інструкцією «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм». Щорічний перегляд та оновлення ОП здійснюється, відповідно до зазначених документів і рекомендацій Ради із забезпечення якості до початку навчального року. До робочої проектної групи входять Гарант, науково-педагогічні працівники кафедр, аспіранти та представник роботодавців, що регулюється Положенням про робочі проектні групи та групи забезпечення. Гарантом були надані витяги з протоколів засідання РПГ (додаток 11). Під час оновлення ОНП відбувається громадське обговорення (на веб-сайті через електронну google-форму, електронну скриньку, шляхом обговорення на засіданнях кафедр, у студентському самоврядуванні та радою роботодавців) та затвердження нової редакції рішенням вченої ради ЗВО. Зі слів начальника ЦЗЯВО, за результатами опитування аспірантів усіх спеціальностей в 2019 році, значний відсоток респондентів вказували на перенавантаження навчальної програми на першому році навчання, тому в ОНП 2020 р. (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1881>) було переглянуто і перерозподілено обсяг кредитів за ОК. Додано ОК2 Культура наукової української мови. Також здобувачі зазначали, що за їхніми пропозиціями було змінено з трьох до двох ОК в циклі професійної підготовки, які відповідали виключно спеціальності, а саме ОК8 Актуальні питання оперативної та відновлювальної стоматології та ОК9 Сучасні аспекти консервативної стоматології. Зі слів Гаранта, починаючи з 2020 року в ОНП була додана ОК10 Педагогічна практика за професійним спрямуванням. Розширився перелік вибірових ОК загальної підготовки (5). Зі слів керівника групи сприяння АД Артюхова А. Є., було надано пропозицію внести в перелік ОК Дослідницька доброчесність. У переліку вибірових ОК професійної підготовки представлені 8 дисциплін, які доповнюються результатами науково-пошукової діяльності викладачів. ОНП 2021 року (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/>) зазнала суттєвих змін у частині загальних та фахових компетентностей та ПРН; уточнена «Мета освітньої програми»; оновлене її ресурсне забезпечення; доповнені додатки «Матриця відповідності компетентностей дескрипторам НРК» і «Матриця відповідності результатів навчання та компетентностей дескрипторам НРК». За результатами громадського обговорення було створено таблицю Пропозиції та зауваження до ОНП Стоматологія 2021. ЕГ переконалася, що всі пропозиції, що надійшли під час громадського обговорення ОНП від стейкхолдерів, було розглянуто та враховано в повному обсязі на засіданнях РПГ, ЕРР та затверджено на засіданні Ради з якості НН МІ (додаток 11). Послідовно дотримувалася процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Окрім безпосереднього залучення та через органи самоврядування (Наукове товариство студентів (слухачів) і аспірантів, докторантів і молодих вчених), здобувачі долучаються до роботи в Раді із забезпечення якості вищої освіти Навчально-наукового медичного інституту (Сікора В. В.), Раді з якості вищої освіти ННЦ ПКВК (Коломієць О. О.). та Студентській агенції співдії якості освіти (з ОНП Стоматологія немає представників), що є підрозділом ЦЗЯВО, основна мета якої участь в організації та проведенні оцінювання якості вищої освіти, інформування здобувачів про необхідність участі в анкетуванні та поширення основних засад академічної доброчесності серед студентства. Позитивною практикою є членство здобувачів в робочій проектній групі на постійній основі (асп. Білоконський В., Трофіменко В.). Під час дистанційної зустрічі аспіранти Бабенко А. і Москаленко І. розповіли, що вони мали змогу ознайомитися з проектом ОНП на сайті весною 2021 року і через розсилку в Особистому кабінеті. Трофіменко В. підтвердив урахування його пропозиції щодо внесення у перелік ОНП 2021 року ВК загальної підготовки дисциплін щодо медійного просування наукової діяльності та інтелектуальної власності (ВК Сучасні технології медіатизації наукової діяльності і ВК Інтелектуальна власність та трансфер технологій). Під час зустрічі з здобувачі поділилися, що регулярно проводяться семестрові опитування про якість освітнього процесу, які є рушійною силою для змін в ОНП. Запрошення отримують через Особистий електронний кабінет, вводять спеціальний код доступу, анонімність гарантована. Опитування проводяться двічі на рік щодо якості змісту та реалізації ОНП. Позитивним досвідом було проведення в очному форматі фокус-групового дослідження за спеціальним гайд-сценарієм шляхом колективного інтерв'ю. Результати опитувань розміщені на сайті кафедри <https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/> у вкладці «Опитування здобувачів». До прикладу, 75 % респондентів задоволені обсягом навчального навантаження і вважають його помірним, 100 % опитаних аспірантів відповіли «Так, цілком» на питання щодо оновлення освітніх компонентів на постійній основі викладачами із урахуванням найновіших наукових досягнень та тенденцій розвитку даної галузі й спеціальності. Аспірант 4 року навчання Білоконський В. запевнив, що ОНП повністю виправдала його сподівання. Позитивно здобувачі відгукувалися про опитування після вивчення кожної дисципліни. Такі анкети стосуються саме якості викладання, результати надсилаються в Особистий кабінет викладача дисципліни і також аналізуються Центром забезпечення якості ВО СумДУ. Під час фокус-зустрічей експерти дійшли висновку, що здобувачі безпосередньо залучені до процесів перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якості на рівні партнерів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці активно співпрацюють із ЗВО від початку створення кафедри і всебічно підтримують розвиток ОНП. Експертна рада роботодавців зі спеціальності Стоматологія була створена в 2017 році в складі головних лікарів обласної, міської, а також районних стоматологічних поліклінік, а у 2020 році склад був оновлений роботодавцями з приватного сектору (<https://cutt.ly/VPDehwg>). Роботодавці беруть участь у процесі періодичного перегляду ОП та забезпечення її якості, виступають рецензентами програм. Позитивною практикою є включення до складу робочої проектної групи на постійній основі представника від роботодавців. На зустрічі директор КНП «Обласна клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської обласної ради, к.мед.н. Савченко В. В. підтвердив, що входить до складу РПГ і від початку створення кафедри був залучений до викладання за сумісництвом, що відображається у внесенні пропозицій щодо оновлення не лише практичної підготовки, але й змісту ОП та окремих освітніх компонентів. Роботодавці залучаються до періодичного перегляду ОНП для оцінки змістовності програми, навчальних планів, достатності обсягу практичної підготовки, відповідності знань і вмінь здобувачів вимогам ринку праці, щорічної атестації аспірантів. Голова ЕРР, директор КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради Сметанін М. О. зазначив, що засідання ради проводяться приблизно три рази на рік, на даний час у дистанційному форматі. Свої пропозиції або зауваження роботодавці вносять через спеціальну google-форму (<https://cutt.ly/YPDyj8g>) або електронну скриньку, які публікуються на сторінці проекту ОНП, також обговорюють на засіданнях ради, спільних круглих столах, розширених методичних семінарах. Протягом існування ОНП Стоматологія роботодавці брали участь у визначенні цілей програми, розширенні її мети, програмних компетентностей і результатів навчання. До прикладу, в ОНП 2021 року член ЕРР Сміянов Ю. В. запропонував включити в перелік ЗК «Здатність проводити дослідження на відповідному рівні» та ПРН «Планувати дослідження та проводити його відповідно до принципів біоетики, належної клінічної практики (GMP)». Пропозиція була врахована та затверджена на засіданні Ради із забезпечення якості вищої освіти СумДУ (витяг протоколу засідання №1 від 28.08.2021 р. у додатку 11). Сміянов Ю. В., як голова Атестаційної комісії, висловлював необхідність у підготовці висококваліфікованих спеціалістів саме для Сумської області. На зустрічі 5 Сметанін М. О. і Савченко В. В. зазначили, що долучалися до викладання ВК Терапевтична стоматологія. Загалом, роботодавці всебічно демонстрували задоволеність співпрацею з кафедрою, підтримку і зацікавленість у розвитку ОНП, сприянні науково-дослідній роботі аспірантів у клінічних закладах, впровадженні результатів наукових досліджень у практичну діяльність, спільних публікаціях; розуміння перспективи подальшої партнерської співпраці з університетом. Такий механізм співпраці із стейкхолдерами можна вважати взірцевим.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Збір та врахування інформації щодо працевлаштування випускників здійснюється у межах НН МІ на сторінці <https://med.sumdu.edu.ua/pracevlashtuvannya-vipuskniv>. Асоціації випускників спеціальності Стоматологія поки немає, так як перший випуск освітньо-наукового рівня «доктор філософії» буде здійснено в 2022 році. Діяльність асоціацій регулюється затвердженням примірним положенням про створення Асоціації випускників Сумського державного університету (<https://cutt.ly/3PIXmul>). Інформація про відомих випускників Навчально-наукового медичного інституту розміщена на сайті <https://med.sumdu.edu.ua/famous-graduates/>. На випусковій кафедрі ще немає досвіду збору та врахування інформації щодо кар'єрного шляху і траєкторій працевлаштування випускників за ОНП. Під час фокус-зустрічей директор НН МІ, проф. Лобода А. М. та Гарант зазначили, що для випускників ОНП є кілька траєкторій працевлаштування в ЗВО. Це науково-педагогічна діяльність на кафедрі, клінічна робота в Університетській клініці або в якості наукового співробітника в науково-дослідних лабораторіях. Позитивною практикою є підготовка молодих наукових кадрів, враховуючи власні потреби і можливості працевлаштування. Також на зустрічі 5 з роботодавцями, представники як державного, так і приватного сектору позитивно відгукувалися про випускників і висловлювали зацікавленість у висококваліфікованих спеціалістах. До прикладу, на даний час аспірант Бабенко А. працює в міській клінічній стоматологічній поліклініці на посаді лікаря-стоматолога. Варто зазначити, що на офіційному сайті у розділі «Навчання» є окремий пункт щодо працевлаштування, який спрямовує на сторінку, присвячену базам практики, стажування і працевлаштування <https://job.sumdu.edu.ua/pracevlashtuvannya-praktika>. У вільному доступі розміщені угоди про співпрацю.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В СумДУ якості освіти приділяється значна увага <https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/quality-education.html>. Внутрішній моніторинг якості освітньої діяльності забезпечується Центром забезпечення якості вищої освіти, який був створений в травні 2020 року (<https://cutt.ly/jPDpLsT>) та включає 3 підрозділи: Бюро моніторингу якості вищої освіти, Лабораторію виміру якості вищої освіти та Студентську агенцію співдії якості освіти. Після громадського обговорення проекту ОНП Стоматологія Радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти НН медичного інституту формується узагальнена таблиця пропозицій та зауважень, яка публікується на сторінці кафедри (<https://cutt.ly/KPDpmEY>) і передається РПГ. Зі слів начальника ЦЗЯВО Лютої О. В., щороку проводиться комплексна перевірка готовності кафедр до навчального року, обов'язковим компонентом виступають навчально-

методичні комплекси. Рада з якості НН МІ передає звіт у ЦЗЯВО, що здійснює свою перевірку і готує рішення, які обговорюються на засіданні Ради з якості СумДУ, які опубліковані на сайті <https://cutt.ly/oPDggIN>. Було сказано, що в 2019 році, за результатами опитування аспірантів усіх спеціальностей, великий відсоток респондентів вказували на перенавантажений навчальний план на першому році, тому було вирішено оптимізувати ОК, перерозподілити кредити. Починаючи з 2020 року, семестрові опитування почали проводитися за кожною окремою ОНП для кращого розуміння недоліків освітнього процесу і бажань здобувачів. З 2018 року щорічно проводиться конкурс «Кращий викладач очима студентів» (<https://cutt.ly/DPDsUuU>), що є інноваційною практикою для вчасного реагування на недоліки. Опитування здобувачів відбувається онлайн в Особистому кабінеті, зразок анкети наведений у Положенні про організацію оцінювання здобувачами якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/CPDsElm>). Це є потужним інструментом виявлення недоліків в якості викладання і водночас мотиваційним моментом для НПП. За результатами опитування формується рейтинг викладачів. На зустрічі 2 науковий керівник Черненко В. М. зазначив, що в минулому році був на перших місцях рейтингу і отримав фінансову винагороду. Зі слів начальника ЦЗЯВО, викладачі, які отримали низьку та критичну оцінку рівня, можуть усуватися від викладання дисципліни. Їм пропонують пройти курси підвищення кваліфікації відповідно плану роботи Центру розвитку кадрового потенціалу навчального закладу, курси вивчення англійської мови, повторно перевіряється методичне забезпечення дисципліни. Якщо протягом року НПП не виявляє бажання удосконалюватися, то його трудовий контракт може бути достроково розірвано або скорочено термін згідно пунктів 4.7, 4.8 Положення. Система забезпечення якості в СумДУ сформована на високому рівні і забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в ОНП та освітній діяльності.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, що мають враховуватися під час модернізації освітньої програми, немає, тому що акредитація ОНП Стоматологія є первинною. Практики реагування на зауваження та пропозиції, отримані під час попередніх або зовнішніх акредитацій, відсутні, проте враховуються результати акредитацій ОНП інших спеціальностей галузі знань 22 Охорона здоров'я. На зустрічі 6 начальник Центру забезпечення якості вищої освіти Люта О. В., зазначила, що в 2021 році були проведені акредитації ОНП Медицина і Біологія, тому під час перегляду ОНП у 2021 році були враховані надані зауваження та пропозиції. Було оновлено зміст Програми вступного іспиту із спеціальності; переглянуто структурно-логічну схему ОНП для рівномірного розподілу навчальної складової за семестрами. Також були враховані рекомендації після акредитації ОНП Стоматологія про доповнення каталогу вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки. В кінці січня 2022 року в СумДУ (<https://cutt.ly/5PUTlWt>) була проведена акредитаційна експертиза ОНП Медицина за пілотним проектом Незалежного агентства за акредитації та рейтингу (Казахстан) і Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, однак остаточні рекомендації за її підсумками на час проведення експертизи ОНП Стоматологія ще не були оприлюднені.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті сформована унікальна політика забезпечення якості освітньої діяльності, яка розроблена, відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015). Основним документом, що регламентує процеси забезпечення якості, є «Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ». Культура якості забезпечується розвиненою п'ятирівневою інституційною системою внутрішнього забезпечення якості <https://sumdu.edu.ua/images/content/general/accreditation/structure.pdf>. На 1-му рівні залучені здобувачі вищої освіти, які через регулярні опитування про різні аспекти освітнього процесу здійснюють безпосередній вплив на якість освіти. На зустрічі 6 начальник ЦЗЯВО Люта О. В. підкреслила, що опитування також проводяться серед НПП, роботодавців, випускників. На 2-му рівні здійснюється розробка, затвердження, моніторинг та перегляд освітньої програми РПГ разом із Гарантом, групами забезпечення та випусковою кафедрою стоматології. На 3-му етапі відбувається розгляд, оновлення та вдосконалення ОНП на рівні НН медичного інституту (деканат, факультет, Вчена Рада), також залучені органи студентського самоврядування, Експертна рада роботодавців, Рада із забезпечення якості НН МІ. 4-ий рівень є загальноуніверситетським і забезпечується спеціально створеними підрозділами: Рада із забезпечення якості освітньої діяльності; Центр забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти зі Студентською агенцією співдії якості освіти (до складу входять аспіранти); навчально-методичний відділ; відділ ліцензування, акредитації та статистики; група сприяння академічній доброчесності та інші. На зустрічі 8 керівник груп сприяння академічній доброчесності Артюхов А. Є. зазначив, що з ініціативи цієї групи було введено дисципліну ВК Основи академічного письма. 5-ий рівень формують органи загального управління: Наглядова рада, Вчена рада університету та ректор. В ЗВО на високому рівні розвинена інституційна культура академічної доброчесності. В Положенні про академічну доброчесність є пункт про притягання до академічної та інших видів відповідальності за порушення академічної доброчесності. Позитивною практикою є впровадження Кодексу корпоративної культури СумДУ (<https://cutt.ly/LxBPTAc>), яким визначається система цінностей та принципів університетської спільноти. Досить цікавими є пункти кодексу про культуру поведінки, символи університету, традиції, ритуали. Інноваційною практикою є формування екологічної політики університету (<https://sumdu.edu.ua/uk/about-sumdu/korysniprosylannia/green-university.html>), яка спрямована на енергоефективність, економію ресурсів, екологізацію діяльності, управління і сортування відходів. ЕГ пересвідчилася, що культура якості в СумДУ сформована на

високому рівні, стейкхолдери дійсно залучені до процедур забезпечення якості, співпрацюють і взаємодіють на всіх інституційних рівнях, розуміють важливість та роль своєї участі.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Процедура розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регламентується нормативними документами та здійснюється, згідно з вимогами. Для перегляду ОНП активно залучаються академічний персонал, роботодавці комунального і приватного сектору, здобувачі, зовнішні рецензенти, створена робоча група на чолі з Гарантом. Основним каталізатором змін в освітній програмі виступають анонімні семестрові опитування здобувачів. Позитивним досвідом було проведення в очному форматі фокус-групового дослідження серед здобувачів за спеціальним гайд-сценарієм шляхом колективного інтерв'ю. Створення Експертної ради роботодавців від початку створення кафедри, включення у склад робочої групи перегляду ОНП роботодавців та здобувачів на постійній основі є сильними сторонами. Взірцевим є механізм взаємодії та співпраці із роботодавцями. Позитивною практикою є підготовка молодих наукових кадрів для власних потреб і гарантування робочих місць після завершення аспірантури. Інноваційною практикою вважаємо проведення щорічного конкурсу серед науково-педагогічних працівників, рейтинг яких формується за результатами опитування здобувачів в кінці вивчення кожної дисципліни. П'ятирівнева система забезпечення якості освіти в СумДУ, як окремий підрозділ університету, створює унікальну політику забезпечення якості освітньої діяльності, яка сформована, відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Інноваційним є формування екологічної політики університету. Культура якості і інституційної академічної доброчесності сформовані на високому рівні. Стейкхолдери дійсно залучені до процедур забезпечення якості, співпрацюють і взаємодіють на всіх інституційних рівнях, розуміють важливість та роль своєї участі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Зауваження щодо реалізації ОНП Стоматологія за Критерієм 8 відсутні.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Процедура розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП дотримується усіма зацікавленими сторонами, згідно із нормативними документами. Усі стейкхолдери активно залучаються до процесів періодичного перегляду освітньо-наукової програми та інших процедур забезпечення її якості. Здобувачі демонструють повну задоволеність освітнім процесом. Експертна рада роботодавців здійснює реальний вплив на освітню діяльність і всебічно сприяє і підтримує розвиток програми в університеті та в регіоні. Взірцевим є механізм взаємодії та співпраці ЗВО із роботодавцями від початку створення ОНП. Інноваційною практикою є щорічне проведення конкурсу «Кращий викладач очима студентів». В академічній спільноті сформована унікальна п'ятирівнева система забезпечення якості освітньої діяльності, яка володіє потужними механізмами впливу і контролю внутрішньої якості освітнього процесу при реалізації ОНП Стоматологія. Високий рівень культури якості та інституційної культури академічної доброчесності. Інноваційним є формування екологічної політики університету. Встановлені та підтверджені факти та докази дають можливість зробити висновок про повну відповідність даного Критерію встановленим вимогам.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регулюються чіткими і зрозумілими правилами і процедурами, які регламентуються нормативними документами: Статутом СумДУ, Кодексом академічної доброчесності, Кодексом корпоративної культури, Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ, Положенням про педагогічну практику за професійним спрямуванням здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ, Положенням про стипендіальне забезпечення студентів, клінічних ординаторів,

аспірантів, докторантів (зі змінами, внесеними згідно з наказом №0067-І від 02.02.2022 р.). Нормативні документи є загальнодоступними на офіційному сайті університету в окремій вкладці «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Досить зручним є розподіл на окремі категорії, підкатегорії, а також стрічка пошуку, де можна швидко знайти необхідний документ за його назвою/датою/ключовими словами. Інформування щодо правил та процедур, які регулюють права та обов'язки відбувається також на вступних лекціях, про що на зустрічі 6 зазначив директор Департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів Циганюк Д. Л. і підтвердили здобувачі на зустрічі 3. Окрім сайту, постійне, швидке інформування щодо введення, зміни, скасування нормативних актів в ЗВО здійснюється через систему Особистих електронних кабінетів. Це інноваційна, унікальна, внутрішня корпоративна система, яка була розроблена в СумДУ. Під час організаційної зустрічі Гарантом було продемонстровано можливості Особистого кабінету, де, окрім інформації про новини, навчально-методичні матеріали, розклади, журнали успішності, залікові відомості, фінансові документи, наукові праці, відбувається постійне сповіщення учасників освітнього процесу про нові нормативні документи або внесення змін до існуючих, скасування наказів. Також здобувачі, НПП, адміністративний персонал неодноразово на зустрічах зазначали про Особистий кабінет, як місце, де постійно оновлюється уся необхідна інформація щодо освітнього процесу і ЗВО в цілому. Під час зустрічі із різними фокус-групами ЕГ переконала, що всі учасники освітнього процесу ознайомлені зі своїми правами та обов'язками і дотримуються їх у межах ОНП.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Можливість надати пропозиції та зауваження з подальшим їх розглядом була надана стейкхолдерам у період з 23.05.2021 р. по 23.06.2021 р. через оприлюднення проекту ОНП на веб-сайті університету у «Каталозі освітніх програм» (<https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1800>), тобто за місяць до її затвердження, що регламентує розділ 6 Положення про освітні програми вищої освіти Сумського державного університету (<https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=00e9ba12-a107-ea11-9ad5-001a4be6d04a&kind=1>) з подальшим завантаженням верифікованої освітньої програми. Позитивною практикою є наявність в кожній ОП профілю <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1800>, відповідно до навчального року (і в попередніх редакціях), де розміщується уся необхідна інформація, а також додаткове запрошення до обговорення ОП. Пропозиції та зауваження від усіх зацікавлених сторін надсилаються на поштову скриньку info@job.sumdu.edu.ua або через заповнення онлайн-форми. Директор КНП «Обласна клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської обласної ради, член РПГ та Експертної ради роботодавців, к. мед. н. Савченко В. В. підтвердив регулярну практику розміщення проекту ОНП на сайті ЗВО та додаткове інформування на електронні пошти членів ради роботодавців. Здобувачі і представники органів студентського самоврядування також зазначили, що інформацію про перегляд освітніх програм отримують в Особистому кабінеті, від представників Студентської агенції з якості освіти, в месенджерах (фейсбук групи, телеграм-канали, інстаграм, вайбер). Начальник центру забезпечення якості вищої освіти Люта О. В. підтвердила, що після завершення обговорення проекту ОНП була сформована таблиця пропозицій та зауважень, яка досі розміщена на сайті <https://cutt.ly/FPTWBRR> і також була розіслана усім стейкхолдерам через Особистий кабінет. За додатковим запитом, Гарантом надано витяги з протоколів засідань розширеного методичного семінару кафедри, РПГ, Експертної ради роботодавців, Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Навчально-наукового медичного інституту СумДУ, Ради із забезпечення якості вищої освіти СумДУ, що підтверджують процедуру внесення змін до проекту ОНП (додаток 11). Гарантом було сказано, що окрім традиційного затвердження програми, процес здійснюється також в Особистому кабінеті, шляхом накладання електронного підпису кожного з розробників, членів РПГ.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Уся достовірна інформація про ОНП Стоматологія оприлюднена на сайті, у вкладці «Каталог освітніх програм» <https://op.sumdu.edu.ua/>, де у стрічці пошуку за кодом або назвою спеціальності можна знайти відповідну програму. В кожній програмі є свій профіль <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/1883>, де розміщена загальна інформація, мета і характеристика ОП, викладання та оцінювання, придатність до працевлаштування, програмні компетентності, ПРН, ресурсне забезпечення реалізації програми, можливість мобільності. Крім цього, на сайті Навчально-наукового медичного інституту, у вкладці «Навчання» – «Освітні програми» здійснюється перехід на відповідний каталог освітніх програм. На веб-сторінці кафедри стоматології ОНП 2021 розміщена за посиланням <https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/>, де розміщена інформація про Тимчасовий стандарт вищої освіти, навчальний план, ОНП у форматі pdf, усі навчальні дисципліни (ОК, ВК) та при виборі перехід на силабус у форматі pdf. Позитивною практикою вважаємо розміщення реєстраційних карток тем НДР кафедри та публікацій аспірантів, що є корисним для майбутніх абітурієнтів для кращого розуміння тематики досліджень на кафедрі. Також розміщені результати опитування здобувачів, рецензії зовнішніх стейкхолдерів, таблиця пропозицій та зауважень, яка була сформована під час оприлюднення проекту ОНП. Під час зустрічі 3 здобувачі підтвердили, що інформація є достовірною і точною на сайті, але перевагу надають і позитивно оцінюють комунікацію в Особистому кабінеті, а також в месенджерах. Достовірна інформація про навчання в аспірантурі розміщена на веб-сторінці ННЦ підготовки кадрів вищої кваліфікації СумДУ <https://doctorate.sumdu.edu.ua/uk/> у розділі «Інформація для вступу» щодо правил і обсягу вступу, програми вступних іспитів. Під час дистанційних

зустрічей, адміністрацією і Гарантом неодноразово було сказано про бажання здійснювати набір на ОНП іноземних здобувачів, створення курсів підвищення рівня англійської мови серед НПП, збільшення відсотку академічного персоналу із сертифікатом знань B2, розширення програм академічної мобільності, що зазначено в діючій стратегії інтернаціоналізації ЗВО. Тому рекомендуємо в перспективі оформити сайт кафедри стоматології англійською мовою. Сайт СумДУ дуже розгалужений, інформативний, динамічно оновлюється, але зручний у користуванні. Інформація чітко розподілена по структурних блоках, що також засвідчує доступність розміщеної інформації для зацікавлених сторін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В СумДУ права та обов'язки учасників освітнього процесу є чіткими та зрозумілими, що підтверджуються нормативними документами, які розробляються та оновлюються відповідно до потреб та умов роботи. Відкритий доступ до публічної інформації про діяльність ЗВО, посилання на нормативно-правову базу. Унікальною та інноваційною є система Особистого електронного кабінету, що використовується усіма учасниками освітнього процесу не лише для постійного та швидкого інформування, але й в освітньому процесі. Позитивною практикою є наявність в кожній освітньої програми профілю, відповідно до навчального року (і в попередніх редакціях), де розміщується уся необхідна інформація, а також додаткове запрошення усім зацікавленим до обговорення ОП через електронну пошту або спеціальну форму. ЗВО дотримується процедури перегляду і затвердження освітньої програми. Уся достовірна інформація про освітню програму та її компоненти розміщена у вільному доступі на офіційному веб-сайті університету та на сайті кафедри. Позитивною практикою є розміщення реєстраційних карток тем НДР кафедри та публікацій аспірантів, що може бути використаним майбутніми вступниками для кращого розуміння тематики досліджень на кафедрі. Сайт СумДУ дуже розгалужений, інформативний, динамічно оновлюється, забезпечує зручний і вільний доступ для всіх зацікавлених сторін.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Зауваження щодо реалізації ОНП Стоматологія у контексті Критерію 9 відсутні. Надані рекомендації щодо оформлення сайту кафедри стоматології англійською мовою, які можуть бути швидко реалізованими, зважаючи на стратегію інтернаціоналізації в ЗВО та ОНП в тому числі.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Експертна група засвідчила, що на ОНП Стоматологія права та обов'язки всіх стейкхолдерів зрозумілі, чіткі, підтверджені відповідними нормативними документами, які постійно оновлюються чи розробляються, відповідно до потреб та умов роботи. Проект ОНП був вчасно оприлюднений на офіційному веб-сайті, відповідно до Положення, з метою отримання пропозицій та зауважень усіх стейкхолдерів. На веб-сайті університету та сайті кафедри була точно та достовірно оприлюднена інформація щодо ОНП Стоматологія усіх редакцій, навчальний план, силабуси, наявний відкритий доступ до установчих, нормативних та внутрішніх документів. Унікальним та інноваційним інструментом для внутрішньої корпоративної роботи в СумДУ є власна розроблена система Особистого електронного кабінету. Рекомендації відносно оформлення у перспективі сайту кафедри стоматології англійською мовою не впливають на ступінь відповідності Критерію 9 встановленим вимогам на рівні А.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Змістом ОНП Стоматологія передбачене здобуття аспірантом компетентностей за спеціальністю Стоматологія; навичок дослідника, достатніх для проведення наукового дослідження та участі у наукових проектах; наукового мовлення українською та англійською мовами. Нормативна дисципліна «Методологія та методи наукових досліджень» (<http://surl.li/bnbar>) спрямована на забезпечення ПРН1, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН7 та спрямована на навчання як загальнонауковим методам реалізації наукових проектів, так і спеціальним методам. Всі ці методи

можуть бути реалізовані у лабораторних та науково-дослідних підрозділах ЗВО, що ЕГ могла побачити під час огляду матеріально-технічної бази. Проф. Лахтін Ю. В. під час відеозустрічі 8 відзначив, що аспіранти ОНП Стоматологія використали можливості провести мікробіологічні та морфологічні дослідження у лабораторіях ЗВО. Під час планування дисертації наукові інтереси аспірантів визначають шляхом вивчення їх дослідницької пропозиції і в подальшому їх враховують при призначенні наукового керівника. Таким чином, наукові інтереси аспіранта та наукового керівника є спорідненими та мають широкі можливості для реалізації наукового проєкту. Аспіранти долучаються до академічної мобільності для більш повної реалізації своїх наукових інтересів (blob:<https://office.naqa.gov.ua/b71e91cb-cc3e-400b-8d9a-bbd802671044>). Під час відеозустрічі з аспірантка Ажар А. відзначила, що отримала важливу для проведення дослідження освітню складову та найближчим часом почне його виконання. Під час перегляду змісту освіти заступник директора НН медичного інституту з наукової роботи, д. мед. н. Погорелов М. В. запропонував включати до ОНП більш деталізований опис наукової складової. Професор кафедри хірургічної стоматології, щелепно-лицевої хірургії ХМАПО, проф. Куцевляк В. Ф., як член Експертної ради роботодавців, запропонувала доповнити перелік фахових компетентностей пунктом «Здатність представляти та обговорювати результати своєї наукової роботи державною та іноземною мовою в усній та в письмовій формі, опрацьовувати наукову літературу з медицини та стоматології та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел», що було враховано під час перегляду ОНП (<http://surl.li/bfvhk><http://surl.li/bfvhk>). Навчання на нормативних дисциплінах «Інноваційна педагогічна діяльність» (3 кредити) та «Педагогічна практика за професійним спрямуванням» (4 кредити) повною мірою дозволяють реалізувати ПРН6, що забезпечує можливість аспіранту застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології при викладанні фахових стоматологічних дисциплін, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності (<http://surl.li/bnbau>). ЕГ засвідчує, що зміст ОНП та методологія її реалізації дозволяють забезпечити дотримання наукових інтересів аспіранта, забезпечує повноцінну підготовку до виконання дослідницьких проєктів та викладацької діяльності.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямам досліджень їх наукових керівників, про що свідчать таблиці відповідності (додаток 6). Так, під керівництвом к. мед. н. Москаленка П. О. виконується дисертація аспіранта Білоконського В. на тему «Морфологічний стан слинних залоз і біофізичні властивості ротової рідини при підвищеній стертості зубів». Це дослідження здійснюється у рамках госпдоговірних НДР «Удосконалення методів сіалометричних досліджень у стоматологічних хворих» (Договір № 62.21- 2018.СП/01 від 26.11.2018 р.) та «Вивчення порушень мовлення у стоматологічних хворих» (Договір № 62.21- 2019.СП/01 від 11.11.2019 р.). У наукового керівника представлено 3 наукові фахові публікації та 3 деклараційні патенти за напрямом дослідження аспіранта. Гарант ОНП Стоматологія, проф. Лахтін Ю. В. є керівником аспірантки Бабенко А., яка виконує дисертацію на тему «Оптимізація реставрації зубів у хворих на цукровий діабет II типу декомпенсованого перебігу», що здійснюється в рамках НДР другої половини дня «Наукове обґрунтування оптимізації та розробки методів діагностики, лікування і профілактики основних стоматологічних захворювань у населення різних вікових груп» (№ держреєстрації 0115U001720). Проф. Лахтін Ю. В. має наукові публікації за обраним аспірантом науковим напрямом (blob:<https://office.naqa.gov.ua/e31ef51d-8da9-4bcd-82d2-01e1a7a93316>). Досягненню гармонізації наукових інтересів аспіранта та наукового керівника, тем НДР кафедр та можливостей науково-дослідної інфраструктури ЗВО сприяє ретельний аналіз дослідницької пропозиції вступників на програму, виважений вибір наукового керівника та теми дисертаційного дослідження і залучення аспіранта до виконання ініціативно-пошукових та госпдоговірних НДР. Використання цього підходу підтверджено секретарем приймальної комісії Роєм І. О. та начальником Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації Бойком А. О. на відеозустрічі 6. Результати опитування аспірантів підтверджують задоволеність алгоритмом вибору напрямку наукового дослідження та співпрацею з науковим керівником (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>). Під час відеозустрічі 6 Лахтін Ю. В. та Бойко А. О. повідомили про системну роботу у напрямку пошуку кандидатур НПП для участі у роботі спеціалізованих разових вчених рад, зазначили готовність ЗВО для організації захистів дисертаційних робіт аспірантів, однак офіційних захистів робіт аспірантів за цією програмою ще не було.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Для проведення клініко-експериментальних досліджень аспіранти мають можливість використовувати науково-дослідні підрозділи ЗВО. Потенціальні можливості цих підрозділів були представлені ЕГ під час демонстрації матеріально-технічної бази. Інфраструктура науково-дослідних підрозділів, доступних для аспірантів, включає Центр колективного користування науковим обладнанням «Центр біомедичних досліджень», «Лабораторія матеріалознавства геліоенергетичних, сенсорних та наноелектронних систем», Центр морфологічних досліджень та віварій, Україно-шведський дослідницький центр, Університетську клініку, Науково-методичний центр спортивної медицини. Центр біомедичних досліджень має розгалужену інфраструктуру для проведення наукових досліджень аспірантами (<https://sumdu.edu.ua/uk/science/science-info/scientific-infrastructure/scientific-centers-collective-use.html>). В Центрі біомедичних досліджень аспіранти мають можливість проводити імунохімічні дослідження, дослідження на культурі клітин, мікробіологічні, хімічні та токсикологічні дослідження. Під час зустрічі 8 гарант

ОНП Лахтін Ю. В. підтвердив зацікавленість аспірантів у використанні можливостей Центру. Аспіранти під час зустрічі з зазначили, що теми їх дисертаційних досліджень передбачають проведення клінічних досліджень, для чого використовують можливості сучасних клінічних баз. Завідувач відділення КНП «Міська клінічна стоматологічна поліклініка» Сумської міської ради, к. мед. н. Сміянов Ю. В. під час зустрічі з роботодавцями відзначив, що в умовах сучасних клінічних баз, що мають високотехнологічне клініко-діагностичне обладнання, аспіранти здійснюють набір клінічного матеріалу. Для апробації результатів наукових досліджень аспіранти приймають участь у наукових конференціях, за результатами виступів публікують тези доповідей (blob:https://office.naqa.gov.ua/7f8a16d4-794f-42f4-8bf1-c20ac79baae7). Під час зустрічі голова наукового товариства студентів та аспірантів Навчально-наукового медичного інституту Сікора В. В. зазначив, що аспіранти спеціальності Стоматологія долучаються до участі у науково-практичних конференціях, що організує наукове товариство, і публікуються у науковому журналі, співзасновником якого є ЗВО. ЕГ зазначає, що у ЗВО є достатньо розвинена мережа наукових та науково-дослідних підрозділів, де аспіранти за спеціальністю Стоматологія можуть здійснювати клініко-експериментальні дослідження. Клінічні дослідження аспіранти проводять на сучасно обладнаних клінічних базах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Програма інтернаціоналізації ЗВО забезпечує можливості залучення аспірантів до участі у програмах академічної мобільності. Аспіранти Хотеев Є., Ажар А., Савченко Д. з 01.03 до 03.05.2022 р. беруть участь у програмі академічної мобільності в університеті м. Умео (Швеція), за програмою Erasmus+ (blob:https://office.naqa.gov.ua/20abdeb6-0a8e-4e67-88f8-59a17fc0f9bf). За результатами наукових досліджень аспіранти публікуються у наукових фахових виданнях, в тому числі наукометричних (blob:https://office.naqa.gov.ua/7f8a16d4-794f-42f4-8bf1-c20ac79baae7) (додаток 7). Три аспіранти опублікували статті у польському періодичному фаховому виданні Wiadomosci Lekarskie, що входить до Scopus. Переважна більшість статей аспірантів опублікована у співавторстві з науковими керівниками. Аспіранти за спеціальністю Стоматологія апробують результати наукових досліджень на науково-практичних конференціях та публікують тези доповідей (blob:https://office.naqa.gov.ua/88a5dc83-8e92-43fa-9f66-a7bebo7e0b97). Цікавою є практика залучення аспірантів до виконання ініціативно-пошукових та госпдоговірних НДР (blob:https://office.naqa.gov.ua/56bcobf6-607c-49dc-8e3f-59857d164408, Додаток 15). Так, аспірант Білоконський В. (4 рік навчання) та Бабенко А. (2 рік навчання) брали участь у госпдоговірних дослідженнях за темами «Удосконалення методів сіалометричних досліджень у стоматологічних хворих» та «Вивчення порушень мовлення у стоматологічних хворих».

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники аспірантів активно залучаються до участі в ініціативно-пошукових НДР на госпдоговірних НДР. На кафедрі стоматології, що є випусковою, затверджено три теми НДР (реєстраційні картки 0115U001720, 0120U101441, 0121U113582; <https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/>), що охоплюють широке коло наукових інтересів і об'єднують напрямки наукового дослідження аспірантів та їх наукових керівників. Результати наукових досліджень наукових керівників публікуються у фахових наукових журналах, в тому числі наукометричних. Так, науковий керівник, к. мед. н. Москаленко П. О. у співавторстві опублікував статтю у наукометричних журналах BioMed Research International, Georgian Medical News та Wiadomosci Lekarskie. Гарант ОНП Стоматологія, проф. Лахтін Ю. В., який також є керівником аспірантів, неодноразово публікував наукові статті у фаховому науковому виданні Wiadomosci Lekarskie (blob:https://office.naqa.gov.ua/7f8a16d4-794f-42f4-8bf1-c20ac79baae7). Також наукові керівники аспірантів беруть активну участь у стажуванні за кордоном. Так, Москаленко П. О. у травні 2019 року брав участь у стажуванні «New and innovative teaching methods in medicine» у м. Люблін (Польща), Лахтін Ю. В. – у 2018 році у стажуванні з питань інтернаціоналізації вищої освіти у м. Варшава (Польща) тощо. (file:///C:/Users/User/Downloads/ca999748-0c46-4502-a612-12ebf1a9c92e.pdf). У ЗВО є практика участі наукових керівників аспірантів у госпдоговірних НДР.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

У ЗВО розроблений та впроваджений Кодекс академічної доброчесності Сумського державного університету, що передбачає навчання всіх учасників засадам академічної доброчесності та забезпечення контролю можливого виникнення академічного плагіату (https://integrity.sumdu.edu.ua/images/pdf/Regulations_ua/%Do%9A%Do%BE%Do%B4%Do%B5%Do%BA%D1%81%20%Do%Bo%Do%BA%Do%Bo%Do%B4%Do%B5%Do%BC%D1%96%D1%87%Do%BD%Do%BE%D1%97%20%Do%B4%Do%BE%Do%B1%D1%80%Do%BE%D1%87%Do%B5%D1%81%Do%BD%Do%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf). У ЗВО створена та діє група сприяння академічній доброчесності, яка забезпечує впровадження Кодексу (https://integrity.sumdu.edu.ua/images/pdf/Regulations_ua/%Do%9F%Do%BE%Do%BB%Do%BE%Do%B6%Do%B5%D

0%BD%Do%BD%D1%8F%20%Do%BF%D1%80%Do%BE%20%Do%B3%D1%80%D1%83%Do%BF%D1%83%20%D1%81%Do%BF%D1%80%Do%B8%D1%8F%Do%BD%Do%BD%D1%8F%20%Do%Bo%Do%BA%Do%Bo%Do%B4%Do%B5%Do%BC%D1%96%D1%87%Do%BD%Do%BE%D1%97%20%Do%B4%Do%BE%Do%B1%D1%80%Do%BE%D1%87%Do%B5%D1%81%Do%BD%Do%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20(%Do%B2%Do%B5%D1%80%D1%81%D1%96%D1%8F%2002).pdf). Основи академічної доброчесності впроваджені у зміст робочих програм нормативних навчальних дисциплін Методологія та методи наукових досліджень (3 кредити), Методика підготовки наукових праць (4 кредити) (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/onp-221-dentistry-doctor-of-philosophy/required-educational-components/>). Вибіркова дисципліна Дослідницька доброчесність сприяє поглибленому та всебічному вивченню проблеми академічної доброчесності (<https://stomat.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/onp-221-GT-OK-05.pdf>). Всі тексти наукового характеру здобувачі перевіряють на наявність академічного плагіату з використанням спеціальних програм (додаток 16), що передбачено Методичною інструкцією щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень. Під час зустрічі з та під час анкетування здобувачі вищої освіти відзначали, що отримали у ході навчання достатній рівень знань щодо академічного плагіату та дотримуються засад його запобігання. Аспіранти зазначили, що мають вільний доступ до електронних ресурсів, що дозволяють виявити наявність текстових запозичень. Позитивною практикою СумДУ є участь у міжнародних проєктах, що стосуються питань академічної доброчесності (додаток 17). Проявів академічного плагіату під час викладання за ОНП Стоматологія не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Сильною стороною ОНП Стоматологія є функціонування ефективної системи навчання аспірантів через дослідження, що передбачає гармонійне поєднання навчання та дослідження, наявність розвиненої науково-дослідної інфраструктури, висококваліфікованих наукових та науково-педагогічних кадрів, урахування та поєднання наукових інтересів здобувачів вищої освіти та їх наукових керівників у рамках виконання ініціативно-пошукових та госпрозрахункових НДР. Викладання нормативних та вибірових дисциплін дозволяє ефективно підготувати аспіранта до планування, реалізації та оцінки результатів наукових проєктів, оволодіти методиками дослідження та дотримуватись принципів академічної доброчесності. Наукові керівники та аспіранти публікують результати дослідження у наукових виданнях, здійснюють апробацію результатів шляхом виступу на наукових форумах. Є досвід участі НПП у стажуванні за кордоном, деякі аспіранти беруть участь у академічній мобільності за програмою Erasmus+.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

ЕГ вважає, що певним недоліком реалізації ОНП є те, що не всі наукові керівники аспірантів, викладачі за ОНП Стоматологія та аспіранти публікують результати наукових досліджень у наукометричних виданнях та беруть участь у пошуках грантів та міжнародних проєктів. Для більш ефективного провадження ОНП ЕГ рекомендує розширити практику публікації результатів наукових досліджень наукових керівників та аспірантів у фахових наукометричних виданнях, участі наукових керівників та аспірантів у конкурсах наукових робіт для отримання фінансування, у тому числі за грантовими програмами та міжнародними проєктами. Рекомендовано також продовжити розвиток ОНП Стоматологія шляхом більш широкого використання аспірантами науково-дослідної інфраструктури ЗВО для реалізації наукових проєктів.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

У ЗВО створена та функціонує ефективна система навчання аспірантів через дослідження, що передбачає наявність розвиненої науково-дослідної інфраструктури, висококваліфікованих наукових та науково-педагогічних кадрів, урахування та поєднання наукових інтересів здобувачів вищої освіти та їх наукових керівників. Зміст ОНП Стоматологія та практика викладання навчальних дисциплін сприяють отриманню програмних результатів, що дозволяють аспіранту ефективно проводити наукові дослідження. Дисципліни за вибором дозволяють поглиблено оволодіти методиками наукового дослідження в стоматології та проблематикою академічної доброчесності. Наукові інтереси аспірантів визначають шляхом вивчення їх дослідницької пропозиції і в подальшому враховують при призначенні наукового керівника та напрямку наукового дослідження. Розвинена інфраструктура науково-дослідних та наукових підрозділів ЗВО та клінічних баз дозволяють повною мірою виконати індивідуальний план наукової роботи аспіранта. Аспіранти приймають участь у програмі академічної мобільності Erasmus+. Для апробації результатів наукових досліджень аспіранти приймають участь у наукових конференціях, за результатами виступів публікують тези доповідей. Враховуючи наведені сильні сторони та позитивні практики у контексті

Критерію 10, а також надані рекомендації, ЕГ вважає, що встановлені недоліки не є суттєвими та не перешкоджають реалізації ОНП щодо даного Критерію.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	A
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	A
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	A
Критерій 9. Прозорість та публічність	A
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Удод Олександр Анатолійович

Члени експертної групи

Савичук Наталія Олегівна

Басіста Анастасія Степанівна